

„STRAŽA“

Izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsek dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

Nabavna lista:

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih oza-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 8.

Maribor, dne 20. januarja 1911.

Letnik III.

Dveletna vojaška služba.

Kakor se glase najnovejše vesti, bo vlada že v aprilu t. l. predložila v obojestranskih parlamentih načrt novega brambnega zakona. Novi brambni zakon bo temeljil na dveletni vojaški službi. V Nemčiji, na Francoskem in v Italiji že imajo dveletno službovanje. Naša država bo tedaj že le posnemala.

Z dveletno vojaško službo se bo napravil velik korak v narodno-gospodarskem oziru naprej. V vseh državah, ki imajo vojaštvo, so se v pričetku izražali od vojaške strani pomiselki proti dveletnemu službovanju. Izviralo je to po večini iz dejstva, ker so vojaški krogi povsod živeli v prepričanju, da parlament pri velikih stroških, ki jih povzroča vojaštvo, nikoli ne dovolijo radi tozadevno še težjih bremen. In dveletna vojaška služba zahteva večje izdatke. Zmanjšanje učnega časa zahteva zvišanje števila učnih moči in povečanje učnih sredstev, kar je vse združeno z velikimi stroški. Vojaška oblast hoče doseči v dveh letih ravno take vspehe, kakor v treh, to pa poveča izdatke. V naslednjem hočemo podati neko sliko o stroških, ki jih bo povzročila dveletna vojaška služba.

Rekrutni kontingent se bo moral zvišati od 103.100 mož, kakor je sedaj, na 154.000 mož, da bo ostala moč aktivne armade nespremenjena. Teh 50 tisoč rekrutov več, njih oboroženje in vzdrževanje, bo stalo svojih 16 do 18 milijonov kron. S povišanjem rekrutnega kontingenta bodo narasli za vojaško upravo še drugi stroški. Treba bo povečati zaloge orožja, streliva, skladišča živil itd. Vse to bo vojaška uprava zahtevala več let zaporedoma, potem ekstrordinarijev.

Vpeljati se pa dveletnega službovanje ne more, dokler ni primerno učnih moči, podčastnikov, na razpolago. V prvem času bo treba gotovo število podčastnikov in drugih primernih vojakov obdržati še tretje leto pod zastavo, če ne se bo dveletna vojaška služba preveč zavlekla. Vojaška uprava namerava

sedaj iz 16.000 mož obstoječi podčastniški zbor s časom in polagoma podvojiti. Stroški za podčastnike znašajo sedaj svojih 8 milijonov kron. Ti bodo narasli pri dveletni vojaški službi na 16 do 17 milijonov kron.

Ker bo krajši učni čas zahteval intenzivnejše učenje in šolanje, bo treba oskrbeti večja in razširjenjša vežbališča in strelišča. Razven tega bo treba vpoklicati tudi več rezervistov in za dalje časa na vojaške vaje. Vse to bo stalo svojih 30 do 35 milijonov kron, toda ne samo za eno leto, ampak se bo razdelilo na več let. Računamo pa lahko, da bo obremenilo podaljšanje vojaških vaj naš budget z letnimi 5 mil. kron.

Kakor je iz vseh teh števil razvidno, zahteva dveletna vojaška služba precej denarnih žrtev. Ako se ozremo na druge države, kjer že imajo dveletno službovanje, potem vidimo, da znašajo stroški prvo leto svojih 50 do 70 milijonov kron, potem pa vsako leto približno 12 do 15 milijonov kron. Pri vsem tem je pa korist dveletne službe toliko, da moramo z vsemi sredstvi delati na to, da se vpelje. Ti stroški se v vsem našem narodno-gospodarskem življenju bogato obrestujejo.

Paberki.

Vsepovsod se sliši tožbe radi prevelike vneme finančne uprave. Ne samo po mestih, ampak še bolj na kmetih se čujejo pritožbe radi previsokih davkov. Akoravno je bila letina 1910 skrajno slaba in je končala za kmeta z deficitom, se vendar čujejo glasovi, da je osebno-dohodninski davek skoro povsod zvišan za dve ali tri stopinji. Za vsakega trezno-mislečega nastane vprašanje: Odkod naj vzameta kmet in vinorejec zvišane davke, če je njihovo gospodarstvo končalo z deficitom? Gospodje davčni inšpektorji gotovo ne morejo vsega razumeti in vedeti. Njim sigurno ni znano, kako težko preživita kmet in vinorejec dvoje tako slabih let, kakor sta bili 1909 in 1910. Zato bi se pa morali veliko bolj opirati na izjave izvoljenih zapupnikov. In brezdvomno se ne najde nikjer normal-

nega zaupnika, ki bi ne vedel, da je bilo leto 1910 popolnoma za nič in zelo slabo. A gospodje davčni inšpektorji prekoračijo mnogokrat dovoljene meje in nastopajo tako, da morajo vzbuditi odpor.

V eksemplu en značilen slučaj: V Amstettenu na Nižje-Avstrijskem je zahteval davčni inšpektor od županstva odgovore in podatke na sledeča vprašanja: 1. Koliko je vsak posestnik, ki ima gozde, posekal dreves? 2. Koliko je vsak mesar in prekupec z drobnno živino zaklal? 3. Koliko je vsak prekupec dobil živinskih potnih listov? 4. Koliko je vsak kmet izkupil za sadje, mleko, maslo, živino, čebele itd.? 5. Koliko je kmetov, ki plačajo svojim poslom več kakor 1200 K? — Ta vprašanja so zelo podobna umazanemu ovačstvu in umevno je, da je določil nižjeavstrijski deželni odbor, da vendar ne gre navedeti občin k zahrbtnemu ovačevanju, posebno ker imajo občine že obilico drugega dela.

Kakor na Nižje-Avstrijskem, se postopa tudi po drugod. Pozivamo zato poslance, da kar najhitreje storijo vse korake, s katerim se bo zabranilo nerazumljivo in kvarljivo postopanje finančne uprave.

Socialdemokratska strokovna društva povdarjajo včasih na svojih agitacijskih zborovanjih, da so v verskih vprašanjih neutralna. Kaka je ta neutralnost, se najjasneje razvidi iz dejstva, da je zveza kemičnih in papirnih delavcev v svoji predsedstveni seji sklenila podariti društvu „Svobodna šola“ 50 K. Tako se porablja denar krščanskih delavcev po strokovni organizaciji za kulturnobojna društva. Socialdemokratsko versko „neutralnost“ označuje tudi dobro neki podlistek v strokovnem listu rudokopov „Glück auf.“ V tem podlistku se poroča o neki nesreči dobesedno:

„Nisem imel več upanja, da se bom rešil. Vendar mi ni prišlo niti od daleč na misel, da bi spremenil svoje naziranje o veri. Moliti? Za odpuščanje prositi? Smejati sem se moral nad naivnostjo nekaterih bigotnih ljudi, ki s takimi trditvami branijo svojo vero.“

Res, skrajno nesramno in drzno je, če se pri takih glasovih in takih razmerah še vedno najdejo ljudje, ki emfatično izjavljajo, da je socialdemokratskim strokovnim društvom vera privatna stvar, ko vendar zgoraj navedena slučaja glasno govorita o cinizmu in brezverstvu.

ravnano, ne pa, ako obstoji ta samo v kar največji razširjavi občutkov veselja. Tako bi se dale na primer prav lahko fabricirati zadostne množine alkohola, da bi se ustreglo poželenju mnogih ljudi po pijaci. K večjemu bi se lahko zahtevalo od dotičnih, da ne smejo toliko streči svojemu poželenju, da bi bili splošnosti v nadlego. To pa očitno nasprotuje vsem pojmom pravnosti.

Se dva ugovora hočemo navesti proti občni blaginji kot najvišjemu moralnemu pravilu. Dejstvo je, da sta si osebno spopolnjenje, osebna korist in splošni blagor prav pogosto v direktnem nasprotju. Ali moram na vsak način svojo korist žrtvovati splošni? Ali sem dolžan v slučaju kake velike nesreče takoj vse, s čimur razpolagam, izročiti prizadetim? Za vsakega bolnika bi bila sveta dolžnost, hitro končati s svojim življenjem, da bi ne delal dalje nadleže. In stariši bi ne ravnali pravno, če bi žrtvovali mnogo časa, truda in denarja za svojega pohabljenega otroka, ko bi lahko med tem drugim nadarjenim otrokom veliko več koristili.

Nadalje pa tudi kulturni napredek ne gre s splošno blaginjo roko v roki, ker se mora z mnogim trdom in naporom pridobiti in vzdrževati. Da je materijalen napredek, ki se je dosegel s premogom, sploh mogoč, se morajo tisoči potiti v temnih, podzemeljskih rovih.

Pa, posito, da bi princip občne blaginje mogel naložiti dolžnost, da se posvetimo splošnim interesom, bi vendar ne mogel razložiti, na kak način da pridemo do zavesti te dolžnosti. Zagovorniki evdemonizma skušajo sicer tudi to razlagati, namreč tako-le. Prvotno je v človeku samo en nagon, težnja po lastnem interesu. Bistvo pravnega teženja pa obstoja v nesebičnosti. Kako sedaj to dvoje nasprotujoče si združiti? — Človek je po svoji naravi egoist, običaj pa ga vzgoji, da brzda ta egoizem v prilog občni blaginji. Družba naloži poedinecu, da se ravna po njenih običajih in navadah. Ima pa zato na razpolago tri

PODLISTEK.

Moralni principi modernega
navoslovja.

(Spual J. C.)

V ospredju vsega modroslovne premišljevanja in raziskovanja stoje dandanes pravna vprašanja. Kajti novodobna filozofija, ki je v teoriji naredila bankrot, se poskuša sedaj na praktičnem polju, da bi od tam dospela zopet na trdna tla.

Dve veliki smeri razločujemo v antiteistični etiki. Tisti, ki sploh zanikajo absolutno, skušajo naslikati pravost in vse, kar je z njo v zvezi, kot produkt zgolj človeškega razvitka. To so realisti ali naturalisti. Oni pa, ki pripoznavajo možnost spoznati absolutno, ki je pri njih panteističnega značaja, razlagajo pravno postavko kot produkt tega absolutnega.

Prvo, empiristično moralno ima za podlago evdemonizem. K temu spadajo vsi tisti sistemi, ki pripoznavajo samo eno dobro, namreč tisto, ki povzroči veselje, bonum iucundum. Objektivno veljavnega, trdnostjočega pravnega reda po njihovem mnenju ni; sedanja pravni zakon je produkt človeškega razvoja, posledica teženja vsega človeštva po sreči. Pa tudi subjektivno pravnost razumevajo popolnoma drugače kakor krščansko navoslovje. Kot deterministi zanikujejo prostost volje in puste človeka slediti vedno najjačjemu nagonu.

Najprej je treba rešiti vprašanje, ali je moralni princip evdemonizma zadosten vzrok za faktično obstoječo prirojeno nagnjenost moralno živeti (sittliche Anlage), katero tudi zagovorniki evdemonizma pripuščajo. Ti odgovarjajo seveda vsi pritrdjevalno, dokazujejo pa na različne načine. Dasi pripoznavajo vsi blaženstvo za najvišje dobro, vendar razume eden pod tem srečo poedineca, drugi srečo vseh sku-

paj, celote. Zadnji čas ima znanstveni pomen še samo zadnja teorija, takozvani socialni evdemonizem. Ne kolikor mogoče veliko veselje in nasladje trenutka, ampak kar najbolj ugodno in trajno stanje zadovoljstva vsega človeštva je pravec dejanja. To je postavil John Stuart Mill, glavni zastopnik tega sistema, ki se imenuje tudi utilitarizem, za najvišji moralni princip. Ni pa to tisto stanje človeštva, katero bi posamezniki subjektivno občutili kot največje zadovoljstvo, marveč ta razvoj človeškega bitja mora biti uravnan po gotovih objektivnih pravilih, ta občna blaginja se mora razumu primerno iskati. — Tako uči Mill! Toda odkod pa ta prednost razuma? Mesto torej, da bi bila občna blaginja najvišje pravno pravilo, se mora prej še po razumu določiti, po kateri poti se da doseči to splošno, pravo blaženstvo. Objektivno vzeta torej občna blaginja ne more biti najvišja norma in ravnilo naših dejanj, ker potrebuje še sama uravnave, ki more priti samo od višjega principa. Subjektivno vzeta pa more še manj biti glavno, določujoče pravilo objektivno obstoječega pravnega reda. Saj ni nikdar mogoče dognati, kaj posameznik občuti kot najvišje ugodje, kaj smatra za največje blaženstvo, ker so v tem oziru samim sebi prepuščeni občutki pogosto to čelo različni.

Sploh pa vodi to načelo do popolnoma nesmiselnih posledic. Ne ravnali bi pravno misijonarji, ki se trudijo privedi divjake h krščanski kulturi in jih vzgojiti k redu in teženju za višjimi dobrinami, temveč žganjetržci, ki pomagajo divjakom do veselja in omame, kar pač tista betvica njihovih možgan višje cení. Prosto pot vsem strastem, bi bilo potem geslo; edina omejitev bi bila, da ne sme nihče pri zadovoljstvu svojih nagonov drugim biti v nadlego.

Evdemonizem sicer trdi, da je ravno v tem zaželjen red, ker se more splošen blagor le s tem pospeševati, ako kroti posameznik svoje nižje instinkte in teženje nasprotujoče blaginji človeštva. To bi se ujemalo, če bi si mislili občno blaginjo objektivno u-

Kakor poročajo listi, se namerava skleniti na Angleškem novo postavbo za delavsko zavarovanje. Angleški poslanski zbornici bo zakonski načrt za zavarovanje v slučaju bolezni, invaliditete in brezposelnosti predložen v kratkem. Kar se tiče bolezni in invaliditete, so norme novega zavarovanja že znane. Zavarovanje bo obligatno za vse delavce, ki zaslužijo manj kakor 160 pfundov (3850 K) na leto. Najnižja zavarovalnina bo znašala 5 šilingov (12 vin.) na teden. Višje zavarovanje bo prostovoljno. Za najnižje zavarovalnino bo garantirala država. Zavarovanje bo obsegalo vse delavce od 10. do 70. leta. Po 70. letu stopi v veljavo že obstoječe starostno zavarovanje. Doneski za zavarovanje bodo preračunjeni od vlade. Nosijo jih polovico delavci, polovico pa delodajalci in vlada skupaj.

+ Prof. Josip Apih.

Ravnateljstvu je došla prežalostna vest, da je nedoma umrl v Celovcu e. kr. profesor v pokoju ravnatelj zasebnega ženskega učiteljskega sester Uršulink. 40-letni odbornik in sedanjí blagajnik Mohorjeve družbe, Josip Apih.

Šel je kakor navadno proti 11. uri iz svojega stanovanja v Mohorjevem domu na izprehod. Ko prestopi hišni prag, se obrne. Napoti se v Mohorjevo pisarno. A med potom pade po stopnicah vznak in obleži mrtev. Zadel ga je srčna kap. Bolehal je sicer že dalje časa na srečo, imel je sladkorno bolezen, a tako nepričakovane smrti se nihče ni nadejal. Še včeraj opoldne je bil pri Trabesingerju, in se šalil, zvečer ob sedmih smo ga videli še na izprehodu, baže celo še danes (19. t. m.) je bil zjutraj v samostanu sester Uršulink.

Moje pero je pač preslabo, da bi dostojno opisal vse vrline in dobre lastnosti, ki jih je imel pokojni. Kar smo izgubili z njim koroški Slovenci, kar je izgubil z njim ves slovenski narod, to se ne da nadomestiti.

Pokojnik je bil rojen leta 1855. v Zapužah na Gorenjskem, je obiskoval gimnazijo v Ljubljani, kjer mu je bil sošolec sedanji ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič. Univerzo je obiskoval na Dunaju, kjer je igral odlično vlogo v takratnem slovenskem literarnem krogu. Po dokončanem izpitu iz zgodovine in zemljepisja je služboval dolga leta v Novem Jičinu na Moravskem, kjer se je tudi oženil. Zakon je bil srečen. Iskrena njegova želja je bila, da pride v službo med Slovence. Ta želja se mu je tudi izpolnila; imenovan je bil za profesorja na učiteljsko v Celovcu, kjer je slovel kot izbrani učitelj in pedagog. Kar imamo koroški Slovenci narodnega učiteljskega, tega nam je vzgojil naš Apih. A tudi pri nemških učiteljskih nikih je bil na glasu kot izvrsten učenik, ki je znal združiti resnobo poklica s šegavostjo.

Mnogo je deloval rajni na literarnem polju. Že v Novem Jičinu se pričel njegovo plodno znanstveno delovanje. Opisal je zibelko slovanstva, Velehrad („Zvon“ 1877), (Glej: Glaser Zg. sl. slovstva IV., str. 167 sl.), narisal plemstvo in narodni razvoj, s posebnim ozirom na Slovence (Zv. 1877), opisal je življenje v zgodovinskem, verskem in prirodopisnem o-

ziru. („Ljubljanski Zvon“ 1885.) Od teh splošnih predmetov je prestopil na ožje slovensko polje in je opisal v „Letopisu Mat. Sl.“ 1885, Žigo Herbersteina s posebnim ozirom na Hrvatstvo. Spis se posebno peča s Herbersteinom odkriteljem Rusije. Znameniti so tudi njegovi opisi „Kranjski stanovi“ v Ltp. Mat. Sl. 1892, „K zgodovini novomeške v 8. veku“ (Izv. M. K. II.), „K obrtni politiki v 18. veku“ (Izv. M. K. IV.).

Najznamenitejša njegova zgodovinska knjiga, katero je izdala Matica Slovenska, pa je „Slovenci in leto 1848“. Lahko trdimo, da je to do tiste dobe, v kateri je izšla, najboljša slovenska zgodovinska knjiga, po virih spisana. To je takorekoč temeljna knjiga za ustavno zgodovino Slovencev, na katero se upirajo vse poznejše publikacije slov. zgodovinarjev. Še eno lepo knjigo Apihovo, ki jo je izdala Mohorjeva družba, moramo navesti, to je jubilejna knjiga povodom 50-letne vlade našega cesarja: „Naš cesar“.

Tudi na zgodovinsko-pedagoškem polju je bil rajni Apih delaven. Znanе so njegove publikacije v Let. M. Sl., ki obravnavajo zgodovino slovenskega šolstva, temeljita, slovenskemu svetu manj znana bo razprava: „Die Theresianisch-Josephinische Schulreform in Kärnten“ (Carinthia I. letnika 1903 in 1904). Ko je začela delovati „Slovenska Šolska Matica“, je Apih takoj njej v prid in korist zastavil pero ter začel obdelovati zgodovinsko učno snov za ljudske šole, ki se odlikuje po lepem, priprostem slogu. Nadaljeval je to delo prof. dr. Matko Potočnik.

Mat. Slovenska je naprosila tudi prof. Apiha, naj opiše za njo Koroško. Ker pa je bil vsled blaginštva pri Mohorjevi družbi že preobložen z delom, je prevzel na njegovo inicijativo to profesor dr. Potočnik, kateremu je ranjki marsikaj svetoval.

Velike so torej Apihove zasluge na polju zgodovine in pedagogike. A tudi kot učitelj je bil mož na mestu. Vsi njegovi učenci — bodisi Nemci — bodisi Slovenci — hvalijo Apiha-učitelja. Lepo je predaval in znal mladino navdušiti. Na učiteljsko je učil razen geografije in zgodovine tudi slovenščino in nemščino. Usposobljenost za pouk slovenščine v nižjih razredih si je pridobil, ko je bil že v Celovcu. Vsi hvalijo in občudujejo njegovo obširno znanje in dobro metodo. Bil je skrben oče slovenskim učiteljskim, ki so se tudi kot učitelji zatekali k njemu ter ga vpraševali za svet. S solznimi očmi je prišel marsikaterokrat slovenski koroški učitelj tožiti k njemu o trnjevi poti, ki jo je imel hoditi — Apih je imel zmiraj zanj pripravljeno tolažilno besedo, bodril učitelje ter si tudi dopisoval z njimi. A tudi tedaj, kadar je bilo treba informacij našim poslancem o koroškem šolstvu, je Apih zmiraj rad postregel in točno ter zanesljivo ustregel, ker je bil sam šolnik. Bil je tudi blagajnik društva „Učiteljski Dom“ in odbornik „Slovenskega šolskega društva v Celovcu“. Za povzdigo slovenskega šolstva na Koroškem ima nevenljive zasluge. Kot slovenski profesor na celovškem učiteljsko je imel prebiti veliko bojov — posebno pod ravnateljem Knapitschem. Tudi nemški časniki so ga venomer napadali; značilno je, da ti imenujejo slovenske koroške učitelje „die Apih-Jünger“.

Ko je stopil v pokoj, je po smrti Simona Janežiča prevzel blaginštvo Mohorjeve družbe, ki je vestno in zanesljivo opravljal. V odboru Družbe je

sprožil marsikatero dobro misel, svaril pred naglostjo, dopisoval si je on tudi veliko s slovenskimi pisatelji in umetniki. Apih ima veliko, veliko zaslug, da so se povzdignile Mohorjeve knjige vsebinsko na to višino, na kateri stoje sedaj. Zadnje njegovo literarno delo, ki je izvršil skupno z nekim drugim gospodom, je to, da je priredil ljudsko izdajo Jurčičevega „Desetega brata“, ki izide prihodnje leto v publikacijah Mohorjeve družbe s krasnimi — res umetniškimi ilustracijami slikarja Vavpotiča.

Nam koroškim Slovincem pa, ki žalujemo ob odprtem grobu našega Mentorja, bodi Apih vzor značajnega, delavnega, za narod vnetega moža, ki tudi ni zabil svojega Boga, kateri naj mu bo milostljiv sodnik.

V Celovcu, 19. januarja 1911.

Dr. F. K.

Politični pregled.

Slovenski klub.

Dne 17. in 18. t. m. se je vršila v Slovenskem klubu velika politična debata. Pričela se je v torek ob 6. uri zvečer in je trajala ta dan do 9. ure. Govorila sta po natančnem poročilu predsednika dr. Susteršiča, dr. Krek in dr. Korošec. Prvi je povdajal, da je Slovenska Jednota razbita ter ima Slov. klub popolnoma proste roke, zato naj se klub izjavi za na vse strani samostojno politiko proste roke.

Dr. Korošec je pobijal dr. Kreka in se je izjavil za strogo opozicijo. Izvajal je: „Sedanja zbornica se je izživela. V interesu kluba je, da naj bo ta zbornica razpuščena. Vlada je Slovincem in Hrvatom sovražna, ujetnik nemškega veta. Vzdrževati sedanje politično situacijo bi pomenilo, vzdrževati nam sovražno vlado. Govornik opozarja na nasilstva na Štajerskem in Tržaškem, posebno pa na nasilni čin koroške deželne vlade. Politika proste roke bi ne pomenjala nič drugega, kakor indirektno podpiranje vlade. Kar se tiče kompromisa z Nemci, se jih mora do tega prisiliti z brezobzirnim bojem. Zato je treba pridobiti si zaveznikov in iskati stika v prvi vrsti s Čehi, ako ti res resno mislijo na resno opozicijo. Treba se je približati Rusinom, da se izvede brezobzirna opozicija. Dr. Korošec je ostro kritiziral izjavo ministrskega predsednika glede laške fakultete. Baron Bienenrth je storil Lahom gotove in dolocene obljube kar se fakultete tiče, še bolj upravičenih jugoslovanskih visokošolskih teženj pa ni niti omenil. Končal je: „Politika proste roke je nevarna fraza. Jaz sem za brezobzirno bojno politiko.“

Po izvajanjih dr. Korošca se je sklenilo, debato nadaljevati drugi dan dne 18. t. m. ob ¼4. uri popoldne.

V seji dne 18. t. m. so govorili poslanci Roškar, Fon, Pišek, Jarc, Ivanišević, Jaklič, Gregorčič, Dulibič, Gostinčar, Grajenauer, Pogačnik, Demšar, dr. Verstovšek, dr. Žitnik in dr. Krek. Z več strani se je naglašalo proti vladi, da je potrebno največje nezaupanje glede na vladno izjavo z ozirom na agrarno stališče, kakor tudi napram poljedelskemu ministru baronu Widmannu, ki je bil pozvan v kabinet.

sredstva. Prvič vpliva nanj s silo: stariši na otroke, država po svojih postavah, družba po javnem mnenju. Dalje vpliva nanj z navado. Že od mladih nog tako navadijo človeka ravnati pravno dobro, da deluje končno v prilog občni blaginji, ne da bi se tega zavedal. Slednjič učinkuje družba na egoista po svojem stiku z njegovimi interesi. Ko zagospoduje, spozna človek, da je v njegovem lastnem interesu, prilagoditi se običajem družbe.

Na ta način, uči evdemonizem, pride človek do spoznanja svoje dolžnosti posvetiti se splošnosti. Priznamo sicer, da običaj močno vpliva na navedeno mnogih ljudi, da jih mnogo ravno po njem najprvo spozna svoje dolžnosti, toda s tem še ni rečeno, da bi običaj tudi povzročil dolžnosti. Dasi vzgoja velike vpliva na pravno naziranje poedincev, so vendar dejanja, h katerim se čuti človek obvezanega, naj je vžival katerokoli vzgojo, na primer hvaležnost do dobrotnikov. Na samo avtoriteto postav pa bi se čutili obvezane mogoče naivni ljudje, nikakor pa ne razsodni; pri njih ne bi družba s silo nič opravila. Kaj pa javno mnenje? To pri mnogih res veliko velja, vendar more presojati samo zunanje in vpliva torej le na ravnanje, ne pa na mišljenje. Kako bi pa tudi naj javno mnenje, ki je nekaj tako negotovega, umetno narejenega in svojeglavnega, moglo roditi zavest dolžnosti z vso njeno vzvišenostjo, dostojanstvom in absolutno določenostjo! Pač pa je ravno narobe. Javno mnenje je produkt skupnega čuta dolžnosti, katerega ima družba, ki se navduši po lepem in plemenitih dejanjih, po hudobiji in krivici pa ogorči in na zunanji pokaže v javnem mnenju.

(Konec pril.)

Božja sodba.

(Iz besede)
(Konec.)

„Oziram se na Vašo mladost in zato se premagujem“, dejal je Liška. „Ako takoj ne odidete, naznanim Vaše počenje sodnji. Mislim, da Vam to ne bo ravno prijetno.“

Mlejniki je uvidel, da je najbolje, da gre. Zaskripal je z zobmi, obrnil se in šel proti vasi. Tovarši so šli za njim. Ko se je sprevod vračal v cerkev, šel je mimo gostilne. Iz nje odmevali so glasovi plesne godbe, krik in petje.

V dvorani zapazil je sosedo Gašperja s hčerjo Pepico. Spreveda se ni udeležil, a sem so hiteli, da bi se udeležili zabave.

„Glej, glej sosedo“, rekel je sam pri sebi. „Pustil je Boga, a se udal veselcam. Sosed, sosed, kam te to pripelje?“

V gostilni je bilo veselo. Ti, ki so šli le radi lepšega k cerkveni slavnosti, so toliko „lepše“ dan končali z zabavo.

Oglušujoč ropot in hrup razlegal se je iz gostilne daleko na okoli; kdor je od daleč poslušal, moral je misliti, da je v vasi pravečati upor. Ravno posebno poštena zabava v gostilni ni bila. A kdo se je brigal za to, kaj se spodobi in kaj ne! Imeli so sebe za najboljše ljudi in ni jim prišlo na misel, da bi vsaj nekoliko krotili svoje strasti.

Mlejniki, klobuk prav na tilniku, v ustih smodko, plesal je neprestano s Pepico. Pripovedoval ji je razne „šale“ in „dovtype“, posebno o svetih rečeh, a ona je še kaj pridejala, če je le mogla.

Bila je že docela njegova in ni se sramovala, priznavati se k njegovim načelom.

Gašper pa je v sosedni sobi igral kvarte in pil — žganje. Pivo mu je bilo preslabo, potreboval je močnejše medicine. Ko je denar zaigral, pobral se je opotekajoč se proti domu.

Na hčer ni čakal. Ona je itak pogosto šla brez nadzorstva k muziki in od — muzike. Očetu in materi se ni zdelo potrebno paziti na hčer, vsaj je — „gospod“ Mlejniki skrbel za njo.

Tako sta tudi danes šla skupno domov, ko je bilo veselja in zabave zadosti. Bila je že pozna jesen in precej hladno. Pepica tresla se je mraza in silila Mlejnika, da bi pospešil korak.

„Počakaj, takoj“, dejal je Mlejniki tiho. „Danes napravim tukajšnjim pobožnjakom nekaj, da bodo kar gledali. Pojdi z menoj in postavi se na jez. Pazi, da kdo ne pride. — Ako li koga vidiš, zakašljaj in potem utečeva.“

Pepica niti časa ni imela, da bi vprašala, kaj hoče početi. Sploh ji je bilo to vsejedno. Vest njena je oglušela in tako je mogla biti navzoča pri največjem bogoskrunstvu. Stopila je na označeno mesto in gledala za Mlejnikom.

Ta je potegnil iz plota silen kol in hitel — na most. Ko se je približal h kipu sv. Janeza, ki je bil dan prej posvečen, zasadil je kol pod podstavke in se uprl z vso silo na njega.

Dolgo se soha ni hotela premakniti, nazadnje je le kamenje začelo pokati in škripati. — Trenotek in soha je zletela v vodo. Ropot, voda je briznila visoko in zopet je bilo vse tiho.

Mlejniki sploh ni čakal. Komaj se je začela soha majati, podal se je na tek in Pepica je pritekla k njemu.

„Za Boga, kaj si pa naredil?“ vprašala ga je prestrašeno.

„Vrgel sem kip v vodo“, zasmejal se je Mlejniki. „Ali se bojiš? Kamen je kamen. Jutri bodo imeli vsi pošteno jezo. Plačal sem Liška za njegovo večerajšnje žaljenje. Če se mu ljubi, pa naj kupi drugo, jaz jo zopet vržem v vodo.“

„Če se pa izve, boš zaprt.“

„Kdo bi pa le to naznanil? Ti menda tega ne narediš!“

„To veš, da ne; jaz Lišku to tudi privoščim. A s tem se nikjer ne hvali.“

Čez malo časa se je sama Mlejnikovu dejanju smejala in se radovala, da se je posrečilo. Zjutraj razneslo se je po vasi, da je soha iz mosta izginila in da leži razbita v vodi.

Ljudje so tekali vkup in s solzami v očeh gledali na soho, katere je bila videti v plitvi reki. Imela je glavo in roki odbite, ni bila več za rabo.

Tudi Liška je prihitel, razpel roke, tresel se na cellem životu in gledal na uničeno delo, za katero se je toliko trudil.

„Vem, odkod veter vleče“, zaklical je na glas: „a ne bom kdikol kazni božje na glavo tega nesrečnika. Bogu pristojna maščevanje in on se brez kazni zasmehovati ne da. Pojdite, prijatelji, gremo do hiše božje in prošimo Boga in našega patrona za odpustjenje razžaljenja, katero so mu napravili.“

dasi prav nič ne pozna alpskih gospodarskih razmer. Splošno se je sukala razprava o smereh, ki sta jih označila poslanca dr. Krek in dr. Korošec in se je močno naglašala potreba opozicionalnega razpoloženja. Poslanca Fon in Gregorčič sta se zavzemala za mirno stališče nasproti vladi, ki nič ne prejudicira, a svarila sta pretrgati vezi s Čehi in sta se izjavila za obnovev zveze s Čehi na trdni podlagi. Tudi dalmatinska govornika poslanca Dulibič in pa Ivanišević sta svarila proti prekinjenju zveze s Čehi in se zavzemala za odločno opozicijo z ozirom na delovanje vlade v Dalmaciji, ki povzroča največje nezadovoljstvo hrvaškega prebivalstva. Po končnem govoru predsednika poslanca dr. Šusteršiča se je sklenilo sledeča, po klubovem predsedstvu predlagana resolucija:

„Parlamentarna komisija se poziva, da naj po skrbnem pretehtanju političnega položaja in z ozirom na v razpravi izprožene predloge in načrte izdela konkretne predloge, ki naj jih predloži klubu v končno odločitev.“

Slovanska Jednota.

Enotni češki klub je izročil dne 19. januarja Slovenskemu klubu statut za reorganizacijo Slovenske Unije. Slovenski klub bo reorganiziran štatufo z največjo vestnostjo in temeljitostjo proučil in eventualno predlagal morebitne izpremembe.

Državni zbor.

Dunaj, 18. jan.

Danes se je v zbornici nadaljevala proračunska debata. Najprvo je govoril kršč. socialc Schmid. Za njim je povzel besedo češki voditelj dr. Fiedler. Govoril je zelo previdno, toda povedal je pa dovolj jasno, da Čehi ne izpremene svojega stališča, če Bie nerth III. ne izpremeni kurza. Za Fiedlerjem sta govorila k proračunu še grof Sternberg, ki je napadal svobodništvo, in poljski socialni demokrat Daszynski. K nujnemu predlogu poslanca Fresla, ki je prišel nato zopet v razpravo, sta govorila češki agrarec Spaček in češki socialni demokrat Pik, nakar je bila seja zaključena.

Prihodnja seja v petek dne 20. t. m. — Jutri v četrtek dne 19. t. m. ni plenarne seje, ker je pravoslaven praznik.

Ljudsko štetje.

Dne 18. t. m. so stavili poslanec dr. Verstovšek in tovariši obširno interpelacijo glede ljudskega štetja na Spodnjem Štajerskem, zlasti v mariborskem in marenberškem okraju, v mestih in trgih: Maribor, Celje, Ptuj, Ormož, Ljutomer, Slovenjgradec in Slov. Bistrica. Interpelacija navaja mnogo posameznih slučajev iz raznih okrajev in mest. Poslanci izjavljajo v interpelaciji, da že zdaj ne priznavajo tega ljudskega štetja in odrekajo vsem rezultatom vsako opravičenost, če bi se vlada kedaj sklicevala pri raznih ukrepih na število narodnostij dotičnih krajev.

Bosanski odsek.

Dne 18. t. m. dopoldne je sklical predsednik dr. Šusteršič na sejo delegacijski odsek za bosanske zadeve. Dr. Šusteršič je povdarjal, da je sklical odsek zaradi tega na zasedanje, da se zbornica intenzivno

peča z bosanskimi zadevami. Na razpravo je prišla pred vsem aneksijska predloga, potem carigranski protokol in slednjič vprašanje odškodnine, katero je izplačala Avstrija Turčiji za anektirani deželi.

Novi načelnik Poljskega kluba.

V seji Poljskega kluba dne 18. t. m. je bil za načelnika izvoljen poslanec dr. Lazarski. V državni zbor je bil izvoljen dr. Lazarski leta 1907 pri ožji volitvi. Po stanu je dr. Lazarski odvetnik ter uživa kot zagovornik v kazenskih zadevah v Galiciji velik sloves. Lazarski pripada zmerni politični struji stare demokratične šole. Kot govornik slovi dr. Lazarski po svojih temperamentnih izjavanjih. Glede na rusinsko vprašanje zavzema Lazarski nevtrarno stališče. Za razvoj slovenskega naroda se Lazarski zanima. Služboval je kot sodnik v Celovcu, odkoder mu je znano težavno stališče Slovencev.

Raznoterosti.

Iz pravosodne službe. Deželno-sodni svetnik Karol Martinak v Mariboru je imenovan višjim deželno-sodnim svetnikom.

Iz šole. Razpisani sta službi učitelja in učiteljice na ljudski šoli v St. Janžu na Drav. polju. Prošnje na krajni šolski svet do 15. febr.

Osebnost. „Volks-Zeitung“ poroča, da je štajerski deželni šolski svet vzel prošnjo profesorja na mariborskem učiteljskem gospoda dr. M. Potočnika za menjavo službe z enim ljubljanskim profesorjem na znanje ter dovolil, da vstopi na njegovo mesto profesor iz ljubljanskega učiteljskega.

Štajerski deželni šolski svet je v svoji seji dne 12. januarja dovolil, da se trirazredna ljudska šola v Kostrivnici poveča v štirirazrednico. Istotako se dovoli razširjenje sulferajnske šole v Velenju v dvo-razrednico. Na znanje se vzame tudi ustanovitev otroškega vrtca „Slovenske Straže“ v Smartnem pri Velenju, ter ustanovitev otroškega vrtca v Kozjem, ki ga ustanovi kozjansko društvo za otroško varstvo. Za učitelja-voditelja na šoli v Cirkovici-Skale je imenovan definitivni učitelj v Žusmu Avgust Rozman. Za učiteljice na ljudski šoli pri Mariji Snežni na Velki ste imenovani provizorični učiteljici Viljemina Kožuh in Marica Medved.

Umrl je na Dunaju cesarski svetnik Hickl-Volkmar, tast hofrata in senatnega predsednika dr. Ploja. Hickl-Volkmar je pri zadnjih državnozbornskih volitvah kandidiral v ptujsko-lipniškem okraju.

Preziranje. Deželni urad občnega pokojninskega zavoda za nameščence v Gradcu razpošilja sedaj neke oklice za naznanila morebitnih vsakoletnih družinskih sprememb. Ti oklici, kakor tudi dotične pole, so samonemški. To je po eni strani nedopustno preziranje, po drugi pa grdo izzivanje, ki ga moramo javno poboti in odločno zavrniti. Živimo v narodno mešani deželi in zahtevamo, da se nas povsod upošteva kakor enakopravne. Ne maramo in nečemo biti več ponižni in molčeči hlapeci, ampak hočemo pravice, ki nam grede po božjih in človeških zakonih. Vse slovenske nameščence pozivamo, da vrnejo te papirje in zahtevajo slovenske.

Odprla je oči in iz njenih ust slišati je bil grozen krik.

Med tem ko je dremala, vnela se ji je ruta in naenkrat je bila vsa obleka v ognju.

Skočila je kvišku in pozabivši na vse, podala se je v tek. Plameni švigali so okoli njenega trupla. Srce pretresajočim glasom je vpila, klicala Boga, in vse svetnike na pomoč, a nikdo je ni slišal.

Ljudje so oddaleč videli, kaj se je zgodilo, tekli so k njej, a predno so dospeli do nje, padla je že na zemljo. Vse telo je bilo opečeno, a ona zvižala se je v groznih bolečinah na tleh.

Tudi v steklarni se je razglasilo naglo, da se je Gašperjeva hči ponesrečila in da umira.

Komaj je to Mlejniki slišal, tekkel je ven. Videč bežočo ljudi, letel je za njimi. Podoba, katero je videl, pretresla je njegovo dušo.

„Pojdite, nesemo jo domov, a jeden naj hiti po duhovnika“, zaklical je obupano.

Ko so šli čez most, pogledala je na kraj, odkoder je Mlejniki vrgel soho v vodo.

„Bog me kaznuje“, je zaklicala. „Pošljite po duhovnika, jaz hočem duhovnika. Ne pustite me umreti brez Boga. Mlejniki, po duhovnika!“

Mlejniki je ubogal. Ni vedel, kaj se z njim godi. Tudi njemu se je začelo dozdevati, da je to kazen božja. Nikdar v svojem življenju ni videl tako groznega obraza, kakor ga je videl sedaj; vsak posmeh, vsako norčevanje iz božjih reči je izginilo, nastopile so resnejše misli.

Ko je duhovnik k Pepici prišel, stegovala je po njem roke. Omedlevala je od bolečin, a sedaj je želela duhovne tolažbe. Duhovnik ostal je sam z njo, in v resnem molku čakali so ljudje, da odpravi sveto spoved.

Mlejniki podal se je v svojo sobo. Da bi se vrnil na delo v steklarno, na to ni mislil. Imel je resnejše misli. Imel je pred seboj deklico, katere je moral v najlepši dobi življenja umreti tako grozne smrti. Dobro se je spominjal njenih vzklikov na mostu, strah je prešinil njegovo dušo. Premišljeval je, čemu se toliko boji, a ni mogel najti vzroka. Tresel se je in ledeni pot stopal mu je na čelo.

Wernitznigg postopa popolnoma samovoljno in samolastno, pokazal je posebno s tem, da je gospo Lichtenwallnerjevo, ki je že dolga leta poučevala ročna dela tudi na nemški šoli, takoj začetkom leta brez vsakega ukaza odslovil, ter nastavlil svojo ženo kot učiteljico. Ko so se zavzeli zadeve poklicani faktorji, je deželni šolski svet zahteval pojasnila, ali akta do danes še ni rešil. Mislimo, da smo še vendar v Avstriji. Ali ne?

Torej vendar. V zadnji številki smo poročali, da so posili-Nemci svoj že napovedani shod v Št. Lenartu v Slov. gor. prenesli na nedoločen čas. Ne vem, ali jih je bilo tega smešnega prenašanja vendar le nekoliko sram, ali pa so se ojunačili v svoji zajoji naravi, kajti v četrtek so zopet sklenili, da se vrši v nedeljo, dne 22. januarja shod v Št. Lenartu. To bo pa zopet mnogo besed in veliko ropotanja, a drugih nesreč, upamo, da ne.

Cedni slogaši. Politični kozolceprestavljalci, ki se zbirajo okrog Plojeve „Sloge“, so si vzeli po svojem hinavskem zatrdilu za politični cilj: Napraviti slogo med štajerskimi Slovenci. To je prav in vse hvale vredno. Tudi mi hočemo združiti vse Slovence pod okriljem V. L. S., ker vemo, da samo v edinstvi je moč. Grdo in podlo pa je, če list, ki bi moral oznanjevati samo mir in ljubezen, neprestano napada naše ljudi, v prvi vrsti duhovščino in dr. Korošca. Liberalci so se družili s štajercijanci, v svojih gospodarskih organizacijah so napravili bankrot, pokazali so se na vsej črti za največje škodljivce slovenskega ljudstva, a „Sloga“ jih pusti pri miru. Ene besede graje nima za nje. Nas pa, ki vestno vršimo svojo narodno dolžnost, se neprehoma neopravičeno napada in se hoče izcimiti osebnih boj. To je nehonetno in popolnoma vredno opozicionalnega senatnega predsednika.

Namesto minister samo senatni predsednik „Slovenec“ poroča po „Montagrevue“: Začetkom pogajanj o sestavi novega ministrstva je imel hofrat dr. Ploj justični portfelj takorekoč že v žepu in so mu njegovi najbližji prijatelji že kot ministru čestitali. Potem pa je naenkrat dobil le naslov in značaj senatnega predsednika. Kako je do tega prišlo, to spada med tajnosti novega kabineta.

Razpis častnih nagrad. Matica Slovenska razpisuje s tem ponovno: 1. iz dr. Costove ustanove častno nagrado 200 K za najboljši leposlovni spis katerekoli tvarine (spis naj ima vsaj štiri tiskane pole in naj se vložijo vsaj do 31. maja 1911); 2. iz Jurčič-Tomšičeve ustanove dve častni nagradi po 200 K za najboljša leposlovna spisa o francoski dobi slovenske zgodovine ali o ilirskih časih Stanka Vraza in Ljudevita Gaja (vsak rōkopis naj ima vsaj štiri tiskane pole; rok je do 1. decembra 1911). Natečajni spisi naj se vlagajo pod posebnim geslom, a pisateljevo ime bodi pod kuverto, ki je zaznamovana z dotičnim geslom. — Za Matico Slovensko dr. Fr. Ilešič.

Vojaštvo ob laški meji. Vojno ministrstvo je odredilo, da se nastani posadka vojaštva tudi v furlanski vasi Ajelo. Ta kraj leži skoro tik državne meje. Videmska „Patria del Friuli“ beleži to vest z ironično opazko, češ, da se avstrijski „zavezniki“ pomikajo vedno bliže proti osrčju Italije...

Naši narodni nasprotniki izrabljajo propad ljubljanske liberalne Glavne posojilnice sedaj v obče

V obilnem številu šla je množica do cerkve.

Mlejniki je šel ravno na delo v steklarno, ko se je pomikal sprevod. Na vseh obrazih videl je žalost, solze in tugo. Zasmejal se je in začel žvižgati.

Kakor bi ga hotel prodreti, pogledal ga je Liška, a Mlejniki povsili je glavo. Čutil je, da mu bere v duši in da ve, kdo je zločinec.

Po pobožnosti v cerkvi šel je Liška k župniku, da bi se z njim posvetoval, kaj sedaj početi.

Župnik naznanil je zločin uradom in svetoval Liško, da naj s postavljanjem kipa počaka, dokler zločinca ne najdejo.

„Trdno verujem“, rekel je s prepričanjem, „da se krivec najde, zakaj Bog se ne da zasmehovati. — Dajte delati novo soho in blagoslovili jo bomo še svečanejšo kakor prvo.“

In tako je bilo. Urađi so iskali zločinca, a zastonj. Minil je teden, a preiskava niti za korak ni napredovala. Vse sumljive osebe, med njimi Mlejniki, so zaslišali, a vsak je trdovratno tajil. Že je kazalo, da zločinec uide, a tu je posegel Bog vmes.

Nekega dne je Gašper pognal pastirja. Ker ni mogel takoj drugega pastirja dobiti, pasti je morala Pepica.

Osmi dan po storjenem zločinu gnala je živino na pašnik za vas, v to stran, kjer je stala steklarna. Živina se je razšla po pašniku, in Pepica je sedla na mah. Bilo ji je tako nekako tesno pri srcu, žalostno in — mrzlo. Zastonj se je zavijala v plahto, katero je imela ogrnjeno čez ramo. Tresla se je od mraza. Dan prej bila je na — plesu. Ni se dosti naspala, radi česar jo je še bolj mrzilo.

Po zgledu malih pastircev udelala si je ogenj. Nedaleč proč je bila stran pašnika poraščena z grmovjem. Nalomila si je vej, nagrabila listja in zakurila. Plameni švigali so visoko, a Pepica grela si je nad njimi roke; toplota začela je lesti po telesu. Namosila je debeljša drva in se posadila tik ognja, da bi se ogrela.

Učinek toplote pokazal se je takoj. Bilo ji je v tem trenutku, da je na vse pozabila. V kratkem je zadremala. A kmalu jo je probudila žgoča bolečina.

Naglo so ga poklicali, da hoče bolnica z njim govoriti. Stresel se je in s strahom vstopil v sobo. Videl je, da je bolnica sama z duhovnikom.

Bila je popolnoma mirna, namignila mu, naj stopi k njej.

„Mlejniki, Bog me kaznuje, da sem ti pri bogoskrunstvu pomagala. Obrni se, poboljšaj se, pusti to življenje, da te ne zadene taka kazen, kakor je sedaj mene. — Obljubi mi to, prosim te, da morem mirno umreti.“

Mladenica je prišla ginjenost, da sam ni ve, del, je li živ ali ne. A kmalu se je zavedel in se spustil v jok.

„Mlejniki, umiram“, zaklicala je, „ne množi mojih muk.“

„Obžalujem to in se bodem poboljšal“, vzdihnil je mladenič. „Častiti gospod, odpustite mi tudi Vi. — Vse popravim in poplačam.“

Bolnica se je po teh besedah nasmehnila, a kmalu je zopet omedlela; ko je prišel zdravnik, bila je že vsa pomoč zastonj. Uboga dekle zamrlo je še isti dan.

Začudenje med ljudmi je bilo veliko. Vsakdo je uganjeval, kaj bi se bilo dogodilo, a nikdo ni vedel nič gotovega.

Mlejniki nekoliko dni ni šel na delo, a vsaki dan prišel je k njemu duhovnik, da bi ga potolažil, in k dobremu nagnil ter ga v njegovih sklepih potrdil.

Mlejniki hotel je najprej sam k uradu, da bi se javil, a duhovnik mu tega ni pripustil.

„Napravite večje dobro delo, ako pripeljete svoje zgubljene tovariše na pot čednosti in poštenja. Vi to najlažje storite in dosežete pri njih več, kakor pa vsak drugi.“

„Dobro tedaj, častiti gospod. Storim vse, kar od mene zahtevate. Prosite Boga, da mi stoji na strani. Kip svetega Janeza kupim sam in na mestu, kjer je Pepica ponesrečila, postavim križ. Da mi le Bog odpusti moje grehe!“

„Odpusti, sin moj! Smrt tega dekleta je zdravilo, katero bo rešilo mnogo duš!“

Mlejniki ni pozabil storiti, kar je obljubil. Sklicaj je svoje tovariše, katerim je dajal tolikokrat slab

proti vsem slovenskim denarnim zavodom. Na deželi se širi agitacija proti slovenskim posojilnicam, češ, da so soudeležene pri krah Glavne posojilnice. Nepoučeni ljudje so po nekod iz tega vzroka začeli vzdigovati naloženi denar. Nesramnost nemškutarjev je že čez mero, celo v gospodarskem oziru bi radi proti nam izrabljali falitne zavode, ki niso z našimi zadrugami in gospodarskimi organizacijami v nobeni zvezi. Slovenski liberalci s svojimi zadrugami kozlarijami in brezvestnim poslovanjem z ljudskim denarjem izpodkopujejo posebno ob jezikovni meji zaupanje kar vsem slovenskim denarnim zavodom. Naj naši zaupniki poučijo neuko ljudstvo, da naša zadruga organizacija ni v nobeni zvezi z falitnimi liberalnimi posojilnicami in hranilnicami. Nemškutarje pa, ki trošijo lažjive vesti o tem, pa je treba kar naznaniti na pristojnem mestu.

Dunaj in njegovo prebivalstvo. Ljudsko štetje za Dunaj izkazuje 2.004.291 prebivalcev in 26.543 aktivnih vojaških stanovalcev v letu 1910.

Velike vojaške vaje avstrijske konjenice se bodo vršile leta 1911 v Galiciji v bližini mesta Gródek. Vaje bodo imele velik obseg; udeležilo se jih bo 12 polkov kavalarije. Tako velikih vojaških vaj samo za konjenico že dolgo ni bilo.

Stirideset let je bilo dne 18. t. m., kar je ustanovljeno nemško cesarstvo. Glasilo vsenemških patriotov „Grazer Tagblatt“ je posvetilo temu jubileju slavnosten članek, ki prekipeva samega navdušenja za Nemčijo. „Ein Volk, Ein Reich, Ein Kaiser“, to je vodilna misel tega slavošpeva. Z večjim navdušenjem tudi v Berlinu ne bodo pisali o tem jubileju. Jutri pa bo „Grazer Tagblatt“ zopet ogrnilo črno-rumeno togo in bo deklamiral, da so Slovenci veleizdajalec.

300.000 Hrvatov prebiva na Ogrskem, imajo pa eno samo šolo, vse druge so propadle. Pač pa ima 20.000 Mažarov na Hrvaškem 70 šol.

Prestolonaslednik nadvojvoda Frano Ferdinand se letos ni udeležil dvornega plesa. Tudi njegova soproga je manjkala. Splošno se sodi, da se prestolonaslednik zato ni hotel udeležiti dvornih prireditev, ker mora njegova soproga stopati celo za najmlajšimi nadvojvodinjami.

„Zarja.“ Slovensko katoliško akademično-tehn. društvo „Zarja“ v Gradcu priredi v petek dne 20. t. m. svoj IV. redni občni zbor pri „Zeleni Stajerski“ s sledečim vsporedom: 1. Čitanje zapisnikov. 2. Poročilo odborov. 3. Sprejem novih članov. 4. Slučajnosti. Začetek ob 8. uri zvečer.

Štajersko.

Mariborske novice.

Bazilika Matere Milosti. Kakor sleherno leto, tako se bode tudi letos slovesno praznoval spomin na prvo javno češčenje čudodelne podobe Marije Matere Milosti. V ta namen bodo v frančiškanski cerkvi mariborski prihodnjo sredo dne 25. prosinca trije slavnostni govori v slovenskem jeziku, in sicer prvi ob 7. uri, drugi ob 10. uri dopoldne, tretji ob 3. uri popoldne. Castilei Marijini! Udeležite se številno te lepe slavnosti, da pokažete s tem vašo gorečo ljubezen in neomahljivo zaupanje do Marije Matere Milosti!

zgled s svojim življenjem in jih vabil k hudemu dejanju.

Poslušali so ga kakor omamljeni, ko jim je začel slikati svoje življenje kakor življenje slabega človeka. Niso se mu smejali, ko jih je pozval, da bi opustili svoje slabe navade in bi se obrnili zopet k poštenemu, krščanskemu življenju. Ni odnehal, dokler ni po malem vseh pripeljal do cerkve, do službe božje.

Gospod župnik spregovoril je k njim z vročimi besedami in jim v ljubezni pokazal namen in cilj človeka. Pokazal jim je srečni in nesrečni konec človeka in jih pozval, da vstanejo vsi k novemu, boljšemu življenju.

Njegove besede niso padle na nerodovitna tla. Prihodnjo nedeljo stopili so vsi k mizi Gospodovi, na začudenje in radost vseh.

Godba in ples so prenehali, delavci so se zbirali, a ne več h kartam, ampak da bi s poučnim predavanjem in pa z dobrim branjem se ohranili v dobrem.

Pol leta potem bila je v Lipnici posebna slavnost. Na most postavljena je bila krasna soha, krasnejša kakor prva, in na pašniku poleg ceste lepi križ.

Župnik blagoslovil je oba, a nikdo ni vedel, od koga prihajajo. Lišku je gospod župnik povedal, da mora tokrat s svojim darom odstopiti, kar je tudi, da si nerad, na župnikovo prigovarjanje storil. Uganjevalo se je sicer tu in tam, ali gotovega ni nikdo ni česar vedel.

Tokrat se delavci niso posmehovali slavnosti; v vzornem redu so se udeležili, na čelu njihov vođa in učitelj Mlejnik.

Neizmerno radost čutil je ta dan v svojem srcu. Odkritosrčna bila je njegova pobožnost; ko je bila končana, šel je na Pepičin grob.

V istini, v nebesih sprosil mu je odpuščanje, da bi našel pokoj svoji duši, da bi dosegel srečno zadnjo uro, kar si je s svojim nadaljnjim življenjem tudi zaslužil.

(Konec.)

Protestni shod mariborskih nemških obrtnikov proti slovenskemu zadrugnemu inštruktorski v Ljubljani sklicuje mariborsko rokodelsko društvo v soboto, dne 21. januarja ob 8. uri zvečer v Gambrinijevi dvorani v Mariboru. Govorita poslanca Wastian in Markhl. Kako so se razburili ubogi Nemci!

Umrli je dne 19. januarja zjutraj Josipina Novak, papirna trgovka. — Dne 17. t. m. pa je umrl Ernest Bubak, tapetar, star 78 let.

Samoumor. Policijski stražnik Perko je dne 18. t. m. ponoči zapazil nekega moža v čolnu pri dravskem mostu, ki je nameraval skočiti v Dravo. Mož je odpravil stražnik v njegovo stanovanje, kjer pa se je s svojim hlačnim jermenom obesil. Samomorilec se zove Matija Osenjak.

Odhodnico je priredila mariborska podružnica Südmarke oficijalu mariborske okrožne sodnije, Pungratschitschu, ki je prestavljen v Velikovec. Govorniki so slavili Pungratschitscha kot „kerndeutschen Mann und Kämpfer“. Temu v dokaz slavljenčev „trdo“ nemško ime! — Če bi si drznil slovenski sodni uradnik obhajati odhodnico na slični način, takoj bi vsipal „Volksrat“ na njega ogenj in žveplo. No, smo pač v Avstriji!

Iz Leitersberga se nam poročajo skoraj neverjetne stvari. Že meseca majnika je bil g. Reich Ferdinand imenovan nadučiteljem na slovenski štirirazrednici, Tom. Wernitznigg pa na nemški 3-razrednici. Septembra nastopila sta službi. Ker par 7 ljudskošolske postave za Stajersko z dne 8. februarja 1869 izrečno pravi: „Če spada pod krajni šolski svet več šol, potem stopi v krajni šolski svet vodja one šole, ki je v višjem razredu“, ki vsakdo pričakoval, da je Reich pravi ud krajnega šolskega sveta, ker je po Adam Riese štiri vedno več, kot tri; pa motimo se. Kratkotako se je široko vsedel kot ud in pevovodja g. Wernitznigg v krajni šolski svet, navzlic odločnemu protestu. Nekaterim se je namreč silno mudilo, da vržejo slovensko šolo vun iz sedanjega poslopja. Predsednik okrajnega šolskega sveta je bil o vseh teh razmerah natančno poučen, in kaj je dosedaj ukrenil? Molči kot grob. Mi pa ne bomo molčali. Obžalujemo le, da moramo siliti po tej poti višje oblasti, da se izvršujejo postave. Nam se gre le za stvar, ne za osebe, ker tudi Reich ni naš mož.

Slovensko gledališče. Opozarjamo še enkrat na veliko burko „Danes bomo tiči“, katera se vprizori v nedeljo dne 22. t. m., ob 8. uri zvečer, v Narodnem domu. Da bode za smeh preskrbljeno, jamči že dejstvo, da imajo glavne vloge najboljši komiki v rokah.

Samoumor. V sredo dne 18. t. m. predpoldne se je obesil strojevodja v pokoju in hišni posestnik g. Merha v koroškem predmestju. Star je bil nad 70 let. Vzrok samoumora je neznan.

Maribor. Znani blatni prelaz iz Glavnega trga skoz slovito Freihaus-ulico proti Nagyjevi ulici se bo vendar končno reguliral tako, da bo izgledal malo boljše kot klanec v kaki gorski vasi, ki se imenuje Blatna mlaka. Ta kos ulice, ki daje mariborskemu mestu posebno laskavo spridevalo, je za potujoče občinstvo bolj nevaran kot kak strm in ozek gorski klanec. Mnogo časa in še več modrovanja so potrebovali naši mestni očetje, da so prispeli do srečne misli, da je treba, če se hoče ulica, oziroma prehod, razširiti, podreti stare hiše ob strani.

Maribor. Mestni svet je sklenil, da se spremeni mestni stavbeni red v toliko, da se bodo vloge in prošnje glede novih in popravljanja starih stavb hitreje reševale. V praksi je že v Mariboru, da poprej črnilo na vlogah obledi, predno se stavbene prošnje rešijo. Saj se je polzeva hitrost v Mariboru že udomačila!

Ponesrečil se je dne 16. januarja opoldne železniški delavec Boštjan Robaš. V delavnici južne železnice je prišel po neprevidnosti med premikajoči voz in kotel. Dobil je hude zunanje in tudi notranje poškodbe.

Premembe pri semnjih v Mariboru. Tedenski svinjski in telečji semnji se preložiijo od sobote na petek. Tako je sklenil mariborski občinski svet v zadnji seji dne 18. januarja. Izda se tudi stroga odredba, s katero se prepoveduje preprodaja živil na mariborskem Glavnem trgu.

Celjske novice.

Osebna vest. Višjesodni svetnik gospod A. Gregorin, odvetnik v Celju, je srečno prešal nevarno operacijo v deželni bolnišnici v Gradcu in se je te dni vrnil zdrav v Celje.

Patentirana iznajdba slovenskega obrtnika G. A. Podpečana. Gospod Podpečan, čevljarški mojster na Spodnji Hudinji pri Celju, je izumel poseben sistem za zapenjanje nizkih čevljev; zavezavanje travkov bo odpadlo, noga bo obvarovana mokrote, čevljev ne bo tiščal in bo obut v eni sekundi. Iznajdba je dobila te dni patent in se živo zanima za njo vojno ministrstvo. Neka velika tovarna hoče to iznajdbo kupiti.

Ponesrečil se je pri sankanju na Pečovniku pri Celju uradnik Rudolf pl. Hclenwert iz Prage, ki se je mudil na obisku pri svojih sorodnikih. Poškodoval se je tako hudo, da so ga morali prenesti na nošilih domov.

Celje. Naši trgovci in obrtniki „Nemci“, katerih imena se končujejo navadno z -iči, pa -iči in -ški so sklicali v nedeljo dne 15. januarja shod proti znani vesti, da namerava vlada priklopiti Spodnje-Stajersko slovenskemu zadrugnemu inštruktorski v Ljubljani. Zelo priporočljivo bi bilo, ko bi se izvedela imena onih celjskih obrtnikov in trgovcev, ki so

na tem shodu se zgražali nad Slovenci. Ljudje, ki se ne branijo denarja od Slovencev, si drznejo protestirati proti Slovincem. Celjsko in okoliško slovensko ljudstvo podpiraj obrtnike in trgovce, ki inserirajo v „Straži“ in so naročeni na njo!

Celje. Srebrno poroko sta obhajala dne 18. t. m. Avgust Egersdorfer, uslužbenec pri tvrdki Daniel Rakusch, in njegova žena.

Ptujske novice.

Naglo umrl je v soboto, dne 14. t. m. tik Drave delavec Anton Pravdič iz Spuhelj, star 24 let. Zjutraj si je še prepeval in veselo vriskal, ko je šel z drugimi delavci na Dravo lomiti led. Naenkrat mu postane slabo, pade na led in bil je mrtev; zadela ga je srčna kap.

Krčevinsko bralno društvo priredi v nedeljo, dne 29. januarja v ptujskem Narodnem Domu zabaven večer s petjem, dvema igrama, šaljivim nastopom in srečolovom. Začetek ob 1/4. uri popoldne. Ker je namenjen čisti dohodek pomnoženju prepotrebne društvene knjižnice, vabi vse ptujske in okoliške Slovence na mnogobrojen obisk in prosi dobrohotnih dobikov za srečolov, ki se naj oddajo pri g. tajniku kmečke posojilnice.

Ptujsko ljudsko štetje. Tako drznega pritiska od strani ptujske nemško-nacionalne klike, kakor je bil ob letošnjem ljudskem štetju, v Ptujju še ni bilo. Kdo je zapisan za Slovence? Samo tisti, ki je z energičnim nastopom in odločno to zahteval. Naštelo se je v Ptujju 4637 prebivalcev, med temi 3489 „Nemcev“ in samo 392 Slovencev. In to v Ptujju, kjer govori le vsak tretji človek za silo nemščino. Pred 10 leti se je našelo Slovencev še 546. Ni zastoj določil ptujski magistrat za števne revizorje nemške buršake. Poudariti moramo, da se je od slovenske strani v Ptujju pred štetjem vse premalo storilo. Če bi bilo naši vladi kaj za ravnopravnosti vseh narodov, morala bi sistirati ljudsko štetje v Ptujju in ga izvesti sama po nepristranskih števni komisarijih. Priporočamo našim poslancem, da se zanimajo za ptujsko štetje.

Trboveljske novice.

Liberalno-socialdemokratska, sokolska olik, ali kaj? Na Stajerskem se je Medvedova zaloigra „Za pravdo in srce“ uprizorila prvič v Trbovljah dne 20. novembra lanskega leta z najboljšim uspehom. Zato se je sklenilo, jo ponoviti, kar so storili naši vrli Orli v nedeljo, dne 15. prosinca. Tudi to pot je bila dvorana polna občinstva, ki je zopet pazno sledilo prelepi zaloigri. Toda, kaj se je zgodilo? Že dopoldne se je zvedelo, da mislijo napasti nasprotniki Društveni Dom, zlasti Orle. In res, v sredini četrtega dejanja pridrvi neka druhal s kamenjem v žepih pred Društveni Dom, hoteča vdreti od zadnje strani na oder, da bi razgnala igralce, ter najbrž kamenjala gledajoče občinstvo. Ljudje so razburjeni vstajali in bežali iz dvorane, ko so slišali razbijanje po vratih. Ko niso razgrajali tam ničesar opravili, so vdrl v društveno gostilno, od koder so pa urno sifrčali. Iz masčevanja so začeli zato metati kamenje na naše moze ter tako enega naših nevarno ranili na čelu. Orli so pa vkljub razburjenju mirno in lepo nadaljevali igro, kakor da bi bil najlepši mir. Vsa čast jim! Nekateri trdijo, da napadaleci niso bili Sokoli. Koliko je na tem resnice, se bo kmalu pokazalo. Da se tako grdi in res žalostni slučaji več ne pripetijo, za to bomo poskrbeli.

Trbovlje. Na svetu se prirejajo razne slovesnosti. Tako slovesnost smo imeli tudi pri nas v nedeljo dne 8. januarja. Požarna bramba je namreč priredila bakljado novoizvoljenemu gospodu županu. Pijače žejni Sokoli so se tudi pridružili tej vrsti, da so tako povečali slovesnost. Seveda se jim ni bilo mogoče zameriti in zato so tudi oni bili povabljeni za trud na pijačo. Toda četudi je bilo pijače preveč za navadne ljudi, za Sokole pa vendar premalo. Zato so šli še „pit“ v sosedno gostilno, kjer jim ni šlo drugega po glavi, kakor kako bi napadli naš Društveni dom. Okoli 11. ure ponoči res pritulijo trije uniformirani Sokoli pred Društveni dom in začnejo tam razsajati. Eden izmed njih je bil tako navdušen, da je s silo vrgel velik kamen (ki je še shranjen) v dvorano. Seveda jo je pošteno skupil od enega naših gostov, ki so se morali braniti. Vprašamo slavno predsedništvo trboveljskega Sokola, ali tako izobrazuje svoje Sokole, da še na lastnih tleh ne bomo varni pred njimi? Se celo en gospod učitelj Sokol se je moral zgražati nad takim nasilstvom in s klofutami izbijati pijačo iz sokolskih glav! Vprašamo tudi, slavno požarno brambo, kako more ona imeti v svoji sredini članke, ki v kroju pomagajo napadati naše goste v Društvenem domu? Zadostuje za danes!

Ljutomerke novice.

Ljutomerska okolica. Naše bralno društvo bo imelo v nedeljo dne 22. t. m. svoj občni zbor v sobi bralnega društva po večernicah. Pri tej priložnosti se bo tudi ustanovila Mladeniška in dekliska zveza. Pridite v obilnem številu! — Odbor.

Drugi kraji.

Svečina. Ljudsko štetje. Pred desetimi leti se je v naših občinah izvršilo ljudsko štetje še večinoma pravilno. Takrat se je naštel v občini Plač 307 Slovencev in 59 Nemcev, na Spičniku 291 Slovencev in 11 Nemcev, v Slatinskem dolu 448 Slovencev in 43 Nemcev, v Svečini 419 Slovencev in 77 Nemcev, na

Vrtičah 215 Slovencev in 105 Nemcev. In kak rezultat bo letos? Mati Slovenija, zakrij si oči! Izneveriti se se ti može, ki si se kruha ne znajo po nemško odrezati. Za Nemce so vpisali nekateri družinski očetje svojo družino, v kateri se izključno slovenski govori. In kaj pa števni komisariji v naših občinah? O poslovanju teh bomo govorili na pristojnem mestu. Poročali že ste v „Straži“, kako „nepriustranski“ se je izrazil nek števni komisar. O narodnosti, o obč. jeziku se je le malo katerega vprašalo. Jezik materni je drag in blag vsem narodom, le naši zagamani, od protestantovskega švedmarkinega duha prepojeni nemškutarji zametujejo svojo blagodonečo materino govorico. Kdor zapravi svojo vest, zapravi tudi jezik materni!

Zetale pri Rogateu. Katoliško bralno in izobr. društvo naznanja, da priredi v nedeljo dne 29. jan. po rani sveti maši v stari šoli strokovno predavanje o raznih vrstah zavarovanja, na primer o zavarovanju poslopij, živine, proti toči itd. Ker vsled nepoznanja postav in pravil zaidejo mnogi v nesrečo, zato se udeležite vsi Zetalčani in sosedi tega važnega in koristnega predavanja. Govori strokovnjak in uradnik zavarovalnice iz Ljubljane.

Rogaška Slatina. Pri ljudskem štetju so pri nas nasteli toliko Nemcev, kakor povsod tam na Spodnjem Štajerskem, kjer imajo nemški petelini vse v rokah. Tako štetje pač ni za statistiko, ampak za figo. Sicer pa še ni zadnja beseda s tem izgovorjena. — Zoper križevsko posojilnico je te dni par plesnivih posili Nemcev strastno agitiralo, češ, tam bo vse izgubljeno. Toda le dve duševni siroti sta šle na lim, drug nihče. Križevska posojilnica stoji trdno. Za varnost vlog jamči rezerva z nad 25.000 K in 746 članov, med temi oba gg. Ogrizka — Colska. Naše zavedno ljudstvo ne mara nemškutarskih čenč. Hvala Bogu!

Novacerkev. Umrli je dne 13. t. m. po dveletni mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoč, gospod M. Selčan, posestnik v Selcih. Bil je naročnik „Slovenskega Gospodarja“ in zvest pristaš naše Slovenske kmečke zveze. Star je bil 40 let. N. v m. p. l.

Dobrnška okolica. Za električno razsvetljavo, katero dobijo Dobrnške toplice, se je že pričelo z delom. Električar se bo napeljal iz centrale stavbenega inženirja V. Lintauerja iz Vitanja mimo Soteske. Kdo bi rekel, da Dobrna ne napreduje!

Središče. Zaročil se je g. Franc Šala iz Obreža z gđ. Alojzijo Rokavec na Grabah.

Središče. Neumiljena morilka jetika si je izbrala tudi v naši fari dve žrtvi v najlepši dobi življenja. Dne 12. januarja je umrla v Obrežu blaga žena Ana Kočvar, mati 9 maloletnih otrok v 42. letu svoje starosti. Dne 14. januarja pa je za vedno zaspal 32 let stari Jakob Jurinč, izkušen mlinar in sodelodni rudar središki. N. v m. p. l.

Slivnica pri Mariboru. Poročati vam imam veselo vest, da ima naša lepa Slivnica po preteku 15 let zopet narodnega župana. V torek, dne 17. t. m. izvolil si je novi odbor vrlega našega somišljenika, g. Filipa Mohorka županom, svetovalcem pa gg.: F. Pungartnik, grof Fr. Schönborn, Jos. Ledinek in J. Dobaj. Prejšnji župan g. Komauer še odbornik noče več biti in je odložil to mesto. No, Komauer, za vami ne bomo pretakali solz.

Sv. Urban pri Ptuj. Naše Gospodarsko bralno društvo je imeo v nedeljo, dne 15. t. m. poučen shod. Predavatelj g. K. Malajner govoril je v jedrnatih besedah o suženjstvu in tlačanstvu kmeta-sotrpina v dobri nemških grajščakov. Takrat ni imel kmet nikakšne svobode. Tudi dandanes preti našemu kmečkemu slovenskemu ljudstvu omejitve svobode, posebno v političnem oziru od strani naših verskih, narodnih in gospodarskih nasprotnikov. Potrebno je zedinjenje Slovencev pod kmečko zastavo, oziroma Kmečko zvezo. Mladenič Franc Skoliber spodbujal je navzoče v krasnih besedah k narodnemu vstajenju, posebno mladeniče in mladenke. Za Slov. Stražo se je nabralo okrog 6 K.

Kokarje. „Hanibal ante portas“ so zdihovali nevede zapeljani dosednji liberalni odborniki občine Kokarje z njihovim tajnikom na čelu. Prišel je namreč dan občinskih volitev dne 22. decembra 1910 in ob enem dan osvete enostranskemu egoizmu in samoljublju. Obširna občina je bila po svojih zastopnikih samo do polovice zastopana. Ko pregledata tajnik in župan delo svojih rok, vidita samo prevaro. Izid kaže popoln liberalni poraz v vseh treh razredih. Od prejšnjega odbora, ki je celo pri aktnih svetovnih vprašanjih kakor glede vojske s Srbijo, imel jako važno in vplivno besedo, niti eden ni bil izvoljen. Torej niti eden ni smel v poštev priti, ker ljudski glas je res božji glas. Vse je vihar razdjal...! Gospod pod kap postavljeni župan Govek in okrajni odbornik gresta v nezasluzen pokoj in tudi gospod tajnik se misli odpovedati službi občinski. Je že smola povsod, kakor pri ragli, samo pri vojski pa že ne, katero so po pravici zabranili. Spomin patra Anzelma stopa v maščevanju pred zavržene, že straši in kaj še vse pride? Toliko v naglici od — zavednih volilcev.

Rečica ob Savinji. Da je nastala pri celjskem uradništvu „Narodnega Lista“ res pravecata azijska kolera, mora vsak misliti, komur pride izjava iz Rečice ob Savinji v štev. 1 dne 5. t. m. pred oči. Pri-

zna se resnici na ljubo, da se je štev. 49 „Narodnega Lista“ z nekim dopisom iz Rečice, ki obeta imeti še precej koščke sodnijske posledice, premalo tiskalo in na Rečico se ni poslal niti en iztis. Kljub tej samoočedi pa laže „Narodni List“ v štev. 51 dne 22. decembra 1910 menda neresnici na ljubo, in sumniči c. kr. poštni urad, da je štev. 49 „Narodnega Lista“ skril. O logiki celjskega lista, ki se sam obsoja, se ne bomo pripravili, pač pa ga omilujemo, naj le žaluje po zastarelih rečicah gospodičnah, ali pa po prerano se v spodnjo večnost preselivšemu kolegu „Narodnemu Dnevniku.“ Zloba pa se imenuje dejstvo, ko se ta premalo nadrukana štev. 49 v druge kraje nenarodnikom pošilja, ki pa vendar svoj zlobni namen zgreši. Gospod Vekoslav Spindler bi bolje storil, se v računih in številkah vaditi, kakor pa da je štev. 49 premalo natisnil. Vsa zmedenost celjskega vdovca „Narodnega Lista“ se pozna tudi iz štev. 52 z dne 29. decembra 1910, kjer se kakor zamorec pere in poziva kot zlobec nemirov in razprtij na mir in prosi za premirje. Mi nismo začeli z lažmi in sumničenjem in nam tudi ni treba nehati. Nas sploh ni strah, a tam pa že peče nekoga črv črne vesti. Diktirane in od otroških rok pisane grožnje vaših mozirskih abonentov nas ne zadenejo in tudi ne brigajo, pač pa želimo: osnažite si Augijev hlev sami. Mi ne strašimo sploh nič z oblastmi, pač pa oblasti vas, katerih vmešanje prizadetim, sedaj že spokorjenim Pavlom nič kaj ne prija. Ne pozabite tako hitro: Manus manum lavat! — Hrabrosilavi.

Z Menine planine. Ze smo mislili, da je puščavnika vzela zima, ker ga niti od škarpe tja gor sproženi top ni prebudit. Toda ko se sneg staja in po hudournikih zdrži v Dreto, ter ga solnce ogreje, obljubil je hribolazcem prignati zopet mršavo kožo beketačo na pašo. Sedaj pa nima časa naperjati rešpetilina v dol, ker spisuje letopis, ki ga dobe strokovnjaki celjski in graški v pretres, predno zagleda beli dan. Saj vsaka liberalna laž in klepetanje ni za v javnost, ovađuštvo in prisluskovanje se pa tudi vsakemu poštenjaku studi. Le toliko sem zvedel od njega, da profinožoi letos pišejo v Evropo večkrat po svoj denar, ker se jim zaslužek krči, da pa še je v kljub tej okolnosti narasla glavica v kmečki hranilnici na 476.805 K 41 v, če sem prav slišal, zato sem sklenil tudi jaz tam naložiti svoj skupiček, če le še bodo duhovniki zraven. Puščavnik mi je še naročil pred odhodom, naj mesto njega izrečem novima dvojicam v trgu čestitko, ostalim gospicam v kratkem enako srečo — sladkega zakonskega jarma — liberalnemu kronistu pa pamet in mir, da ga huda koža beketača ne nabuta z rogovi, če še bo dalje rogovilil po „Stajercu“ in „Nar. Listu“ ter nadlegoval z neslanostmi višje oblasti.

Iz Savinjske doline. Gospod urednik! Gotovo bodele mislili, da mi je ta huda zima tako pretrla kosti, da si ne bom upal iz svojega gorskega brloga, ker niste slišali že skoro celi mesec dni nič o meni. Toda proti mrazu sem se letošnjo zima tako zavaroval, da mi ne pride do živega ter sem popolnoma varren. Oblekel sem moj zimski plašč, katerega sem podedel po rajnem dedecu, pritisnil kamizolo na glavo, in hajdi z mojo močno gorsko palico na pot, ker sem dobil glas, da se vrši ljudsko štetje. Čeravno sem samotareček, vendar moram priti tudi jaz v poštev. Oglasim se mimogrede pri svojem starem kolegu puščavniku na Mrzlici, da jo kreneva skupno k števničnim komisarjem. Ko se je tudi ta dobro okovaril proti mrazu, odrinila sva malo pogledat po Savinjski dolini. Ker povsod rad pokukam, da zvem, kaj da dela moj savinjski rod, nanese me usoda v St. Pavel pri Preboldu. Ko sem videl, da gredo ljudje v večjem številu skupaj, sem tudi jaz pospešil svoje korake in vprašam, kam gredo. Neki možek je bil tako dober ter mi je povedal, da neki gospod „baron“ popisuje ljudi. To more biti pa že dober „baron“, da se toliko poniža, da je prevzel tako važne posle, sem si mislil, in me je vleklo, da sem tudi jaz pokukal v tisto sobo, kjer se je vršilo štetje. Pa komaj vstopim v sobo, gledam začudeno žalostne obraze dobrega kmečkega ljudstva. Vsakemu si bral, da ga nekaj teži, a ker je že vajen, prenesti mnogo gorja, je tiho in trpi naprej. Komaj se malo ogledam okrog, zaslišim trd nemški glas: „Jetzt kommen Sie an die Reihe.“ Nisem verjel svojim ušesom in očem, da so v St. Pavlu tako duševno zatrti, da pustijo, da se naše ljudstvo nemško popisuje. Vprašal sem nekega starega možička, kako to, da ni v St. Pavlu nobenega človeka, ki bi znal slovensko ljudstvo tudi slovensko popisovati; ta pa je vzdihnil: Nam se še huda godi, ker se teh nemških ljudi ne moremo otresti. Kramljal sem nekaj časa z možem, kateri mi je marsikaj zanimivega povedal. In ko sem malo pokukal na tisto zapisno polo, sem videl vsa slovenska imena pisana v blaženi nemščini; komaj sem se zadržal, da mi ni ušla moja težka palica preko tujih pleč. Mislim sem si, kje na Nemškem se kaj takega godi, da bi slovenski komisar popisoval Nemce, in tudi, če bi se to zgodilo, moral bi proti svoji volji popisovati imena tako, kakor Nemec zahteva. Tudi Sentpavlani se preveč mirni. Tujci iz blažene ga rajha gospodarijo prosto pri nas, in nikde ne brani ne sebe, ne svojih otrok. Ali res ni našla oblast v St. Pavlu sposobnega slovenskega moža, ki bi znal slovensko ljudstvo popisovati? Kje so neki tisti gospodje, ki so šli ob času občinskih volitev pod krinko Narodne stranke skupno v volilni boj, da jih sedaj

lahko Nemec popisuje v ljudskem štetju? Zvedel sem, da je edino dobro, da nimajo samo enega komisarja, ki šteje ljudi, ampak jih je več, in drugi so vendar Slovenci. Gospod urednik, ko se snideva s puščavnikom na določenem prostoru, kjer sva se domenila, vem, da mi bode prinesel veselejšo novico, kakor jaz njemu, ker sva si pri razhodu obljubila, vse zanimivosti o ljudskem štetju vam poročati, ko bodeva prekorakala celo Savinjsko dolino. Ko pridem v sosednjo vas St. Peter, Vam bode že kaj poročal — samotar pod goro.

Velenje. Zadnje nedeljo, dne 15. t. m. je imelo Katoliško-slovensko izobraževalno društvo v Društvenem Domu svoj redni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: č. g. Franc Cizej, predsednik; Jožef Jan, podpredsednik; Ferdinand Žgank, tajnik; gospa (Skaza) Matilda, namestnica; Miklav Franc, knjižničar; Klemenc Leopoldina, namestnica; Polh Franc, namestnik; Melaušek Franc, namestnik; Franc Verdel in Peter Špital, odbornika. Ze imena odbora nam jamčijo, da se bo društvo tudi v bodoče lepo razvijalo.

Velenje. Docela narodna občina je c. kr. okr. glavarstvu v Slovenjgradu predlagala samo slovenske števne komisarije. Tej nepristranski c. kr. politični oblasti pa se je sam ponudil neslovenec Zingler, da bi štel Slovence v slovenskih krajih. Nepristranska c. kr. politična oblast ga je sprejela, dočim je z isto pristranostjo milostno izpustila zmožnega Slovence. Kot mnogostransko zaposlen premogovniški uradnik ni mogel izvrševati svoje dolžnosti ob delavnikih, ampak je določil, da katoliški Slovenci morejo prihajati ob nedeljah in praznikih v gostilne k popisovanju. Na ta način je bilo mnogo katoliških kristjanov oviranih v izpolnjevanju svoje verske dolžnosti. Ali so gostilne pravi kraj za ljudsko popisovanje, prepustimo sodbi pristojne c. kr. politične oblasti, ki naj v to svrhu dobro preštudira dotične predpise. Kliče mo pa tudi pristojne faktorje v občini sami, da strogo nadzorujejo, ali se je pri ljudskem štetju postopalo v resnici objektivno in ne v kvar Slovincem.

Gradec. Trgovska in obrtna zbornica bode postavila leta 1911 novo poslopje za svoje pisarne in druge potrebne lokale. Mestna občina odstopi v ta namen potrebno stavbišče, ki meri 1500 kvadratnih metrov. — Število prebivalcev v Gradcu se je od 1. 1900 zelo pomnožilo. Po letošnjem ljudskem štetju ima Gradec okroglo 160.000 prebivalcev, to je za 22.000 več kot leta 1900.

Koroško.

Celovec. Umrli je profesor na učiteljsku v Celovcu gospod dr. Körner. Izbruhnil je kri in je bil mrtev. Ob njegovem grobu žaluje mlada žena, s katero je komaj dva meseca užival zakonsko srečo.

Celovec. Društvo, ki bi želelo napraviti tamburaški zbor, ima priliko kupiti prav ceno še le malo rabljena godala, sestavljena za mali zbor. Več pove pasar Albin Klešnik v Celovcu, St. Vidska cesta štev. 13.

Velikovec. Hranilnica in posojilnica je imela lani 1.192.791 K 58 h prometa. Vse hujskanje „Stajerca“ in njegovih podreptnikov ni ničesar izdalo. Le malo zasleplencev se je dalo oplašiti, da so dvignili svoje vloge in vsled tega izgubili za en mesec obresti, za kar se naj prav ponižno zahvalijo lutrovske mu „Stajercu.“ Sedaj, ko so se ljudje prepričali, da so nasprotniki s „Stajercem“ vred le hujskali in nesramno lagali, so začeli tem bolj vlagati denar v našo slovensko hranilnico tako, da smo imeli že prvi uradni dan v tem letu 54.000 K prometa. Hvala lepa „Stajercu“ za njegovo izborni reklamo! „Giftna krota“ si pa naj le dobro zapomni, — da ima laž kratke noge!

Beljak. Grozno ponesrečil se je poročnik 8. lovškega bataljona Aschman na izrednem način. V bližini Beljaka se je poročnik sankal s smučjo. Vojaška patrolja ga je slučajno našla prebodenega s palico, ki se rabi pri sankanju. Palica se je Aschmanu zasedla v spodnji del trupla tako globoko, da je pogledala ostrina na hrbtu ven. Aschman se je še sam odvezal od sank, a vsled groznih bolečin se ni mogel dvigniti. Ako ga ne bi našla patrolja, bi gotovo izkrvavel in zmrznil. Ponesrečenca so najprvo previdno izvlekli palico, ga obvezali ter ga odpeljali v bolnišnico.

Star vojak umrl. Na Dunaju je umrl v ponedeljek feldmaršallajtnant v pokoju Franc Morocutti, v starosti 81 let. Umrli je bil rodom Korošec iz Malborgeta in je bil v vojski leta 1848, 1859, 1866, 1869 in 1878. V pokoj je stopil leta 1890. Morocutti je umel tudi slovensko.

Freie Schule zoper Steinwenderja. Stirinajst shodov zoper koroškega svobodomiselnega poslanca dr. Steinwenderja priredi Freie Schule po celi deželi, da protestira zoper njegove „reakcionarne“ ljudskošolske načrte. Ali bodo morebiti s Freie Schule vred protestirali tudi slovenski liberalci, ki so se v „Korošcu“ tudi izjavili zoper skrajšanje šolske dobe in reformo v smislu kmečkih potreb?

Korno poveljstvo v Celovcu? Razni dunajski listi zopet poročajo, da tekem meseca februarja dobi Celovec korno poveljstvo.

Ali ste obnovili naročnino?

Umrli je v Celovcu bivši učitelj Ferdinand Korenjak v starosti 25 let.

Zrakoplovstvo.

Rusjanovo delo se nadaljuje.

Tovariš in mecen ponesrečenega našega rojaka Edvarda Rusjana, Mercep, se je vrnil v Zagreb ter sklenil, da bo z vso energijo nadaljeval od Rusjana započeto aviatško delo. V hangarju na vojaškem vežbališču se bo naredila posebna soba, v kateri se bodo izdelovali pošamezni deli za nov aeroplan. Mihajlo Mercep je izvršil že vse potrebne priprave za izvedbo Rusjanovih načrtov in bo v kratkem pričel z zgradbo novega monoplana, ki bo letal z isto hitrostjo, 120 do 140 kilometrov v eni uri, kakor v Belgradu ponesrečeni.

Na novem tipu se bodo izpopolnile samo nekatere malenkosti. Tako bo zadnji aeroplanov del nekoliko širje konstruiran, s čemer se bo znatno prikrasila zaletna razdalja. Novi monoplan bo imel motor ponesrečenega zrakoplova. Pri padcu je bil namreč motor samo neznatno poškodovan in treba bo zamenjati samo posamezne dele.

Kakor zatrjuje, bo kot pilot novega aeroplana fungiral znani hrvaški športman Meniga. Meniga se bo udeležil zrakoplovne tekme med Dunajem in Berlinom.

Biplan, na katerem bi se moral Mercep v Belgradu dvigniti v zrak, se je izgubil nekje na železnici. Voz, v katerem se je nahajal ta biplan, je bil poslan nekam drugam in ga do sedaj še niso mogli najti. Vendar pa se je nadejati, da ga bodo končno našli na kaki postaji, kamor je pomotoma zašel. Čim nekoliko popusti zima, se bodo priredili letalni poizkusi na vojaškem vežbališču.

Za Rusjanovo rodbino.

Kakor nam prijatelj našega lista javlja, so v Belgradu v dveh dneh nabrali za rodbino ponesrečenega slovenskega aviatika Edvarda Rusjana preko 2000 dinarjev. Ruska kneginja Trubeckaja, ki biva v Belgradu, je darovala 200 dinarjev.

Ponesrečeni zrakoplov Hildebrand.

Zrakoplov „Hildebrand“, ki ga pogrešajo že od dne 29. decembra 1910, so našli sedaj v nekem jezeru pri Wildbruchu na Pomerskem. Oba zrakoplovca sta bila še v gondoli, toda mrtva. Eden je stal, drugi ležal na tleh. Balona niso videli, ker je bil zakrit s snegom, zaradi tankega ledu pa ni prišel nikdo do njega.

Narodno-obrambno delo.

Südmarka je izdala posebno brošuro, imenovano: „Eine Rechtfertigung der Südmark.“ S to knjižico hoče Südmarka zopet pridobiti pri zmernih nemških krogih zaupanje, katero je izgubila zaradi kumpiranih razmer pri njeni naseljeniški akciji. V knjižici se pogrevajo znane stare reči: izgubljeni proces v Lincu, razpor v odboru, politični značaj Südmarke, naseljevanje in njega težave, protestantska akcija, nemška služba božja v St. Ilju, slabo gospodarstvo v njenih kolonijah, loterija, „Heimstädtebank“, narodnostni položaj v St. Ilju, pošiljanje pastorejv v Nemčijo itd. Brošura se deli v celih kupih med Südmarkine podružnice. Da bi dosegla svoj namen, je zelo dvomljivo, ker vsak pošten in dosleden Nемеc se obrne proč od društva, ki uganja korupciji enakopropagando med naseljenci iz rajha.

Iz nasprotnega tabora. V Zgornji Sv. Kungoti se je vršil v nedeljo dne 15. januarja občni zbor südmarkine podružnice za Svečino in okolico. Duša te podružnice je znani veliki „Nemec“ Giuseppe Pascollo, ki je prirajal pred leti s toplega laškega juga. Udje podružnice so žal po večini sinovi slovenskih starišev. Vprašanje je, če jih bo protestantizem Südmarke osrečil. — Podružnice Südmarke so dobile od glavnega odbora nalog, da morajo prirediti v puštu po več prireditiv v korist društvu. — V Cmureku se uvede vsak mesec obligatno pobiranje za Südmarko od hiše do hiše.

Sulterajn na Spodnjem Štajerskem. Kakor smo že poročali, je Sulterajn v zadnjih mesecih leta 1910 izdal za nemško šolstvo ob jezikovnih mejah veliko svoto 447.055 K. Od te svote so dobile podporo največ šole v St. Lenartu, Ceršaku, na Teznu, Vojniku, Pobrežju, Hrašniku, Breznem in Studentenheim v Celju ter otroški vrtec v Brežicah ob Savi.

Narodno gospodarstvo.

Meso iz Argentine. Že od nekdaj je v Argentini živinoreja visoko razvita. Danes imajo argentinski živinorejci največ klavne živine: nad 29 milijonov govede in 67 milijonov ovac. Na vsakega prebivalca pride 1624 kg mesa (v Avstriji 120 kg). Živina je zdrava in je pod nadzorstvom posebne organizacije živinozdravnikov. Goveje kuge še dosedaj ni bilo. Tuberkulozi je izpostavljena argentinska živina že radi tega manje, kakor evropska, ker je ves čas pod milim nebom po prerijah; zato je tudi nalezljivost manjša. Tako se je konstatiralo med 4—500.000 živalimi, ki jih zakoljejo na leto v Buenos-Aires, le 1% slučajev tuberkuloze, med tem ko znašajo dotične

številke v Evropi 20—40%. Leta 1887 je znašal izvoz argentinskega mesa okoli 25 mil. kron, leta 1907 pa 140 milijonov kron itd. Živo in ubito živino v Argentini natančno pregledajo živinozdravniki. Razdeljeno v četrtinke pride potem meso v ledenice, kjer zmrzne. Tako zmrznjeno meso se ohrani na hladu nepoškodovano po par mesecev. Meso na parniku „Alice“, ki ga je posebna komisija dne 16. septembra 1910 poskušala in ogledovala, je bilo ukrcano dne 9. avgusta v Argentini, ter je bilo hranjeno v parniških ledenicah pri temperaturi 6 stop. C pod ničlo. Parobrodna družba Avstro-Amerikana kupuje meso v Argentini po 60 vin. kilogram. Kakor so izračunali, bi veljalo to meso v Trstu s stroški prevoza, carino, tržnimi pristojbinami in sličnim vred srednji in zadnji del po K 1.20 kg, na Dunaju povprečno K 1.30 kg.

Razdolževanje kmetij in kmetijsko združništvo. Na lanskem II. avstrijskem združnem kongresu na Dunaju je predaval o zgoraj označenem predmetu baron dr. Störk. Baval se je osobito z tožadnim vladnim načrtom postave in opozoril na nedostatke tega načrta. Kongres je sprejel na podlagi tega referata sledečo resolucijo: „Ukrepi države v svrhu zmanjšanja dolgov kmečkih posestev so potrebni. Zato je pozdravljati, da je vlada z zakonskim načrtom glede razdolženja kmetij storila prvi korak, ki vodi k cilju. Četudi ta postava ne bo mogla izpolniti vseh pričakovanih kmetovalcev, je vendar nedvomno, da bo po primernih prenehanjih in dopolnitvah sposobna povzročiti vsaj delno izboljšanje. Dejstvo pa je nadalje, da kmetijska posest vključ potrebi odredb zoper preveliko zadolženje potrebuje hipotekarni in osební kredit. Treba je torej skrbeti, da mu ta tudi po novi kreditni postavi ostane v gotovi obliki, v zadostni meri in po ceni na razpolago. Vpeljanje nove kreditne postave bo na kmetijske zadruge stavilo velike zahteve in njih naloga je, z intenzivno izpopolnitvijo svoje organizacije pripraviti na velike naloge, da jim bodo kos. Dokler v kateri deželi ne obstoji splošni kreditni zavod, ki bi bil v stanu vsem nanj stavljenim zahtevam zadostiti, in dokler ni organizacija osebnega kredita popolnoma izvršena in ne razpolaga z zadostnimi obratnimi sredstvi, se nova kreditna postava v dotični deželi ne sme vpeljati.

Pokladanje sezamovih tropin. Vsled pomanjkanja lanenega semena se lanene tropine (preše) včasih ne dobivajo lahko v trgovini in so jim cene zelo visoke. Vsled obile maščobe so tudi sezamove tropine izborno krmilo. Sicer menijo nekateri kmetovalci, da živina nerada uživa sezamove tropine. To je res, toda le v začetku, ko jih živina še ni vajena. Kakor hitro pa se jih privadi, jih uživa kaj rada. Sezamove tropine so najizvrstnejši namestek za lanene tropine in je razlika v ceni tako velika, da so sezamove tropine za klajo le priporočati.

Avstro-Amerikana je imela od 1. januarja do 30. novembra 1910 skupnih dohodkov 27.558.359 K, leta 1909 v tej dobi le 23.384.086 K. Parniki so v gori omenjeni dobi prevozili leta 1910 1.415.198, l. 1909 pa le 1.387.198 morskih milj.

Plača gospodinji v Švici. Švica je resnično napredna dežela in ne prednjači samo v gospodarskem oziru. Tu se ne križajo pred vsako novo idejo; da je le pametna in pravična. Sedaj imajo v Švici tudi postav, ki je menda nima nobena druga država na svetu. Ta postava določa, da ima gospodinja pravico do ene tretjine moževega zaslužka kot plače za njeno delo v gospodinjstvu. Tudi ima žena pravico do ene tretjine moževega premoženja, s katero sme razpolagati po lastni volji.

Kilogram govedine za 14 vinarjev. Dunajski „Fremdenblatt“ prinaša dopis iz Abesinije od nekega tamkaj naseljenega avstrijskega trgovca. Ta poroča namreč, da stane kilogram izvrstne govedine brez kosti 14 vinarjev. Vsled prevelikega izobilja se meče mnogo tega mesa, popolnoma dobrega, celo — psom.

Književnost in umetnost.

„Naš Dom.“ Leto XI. Zvezek 2. — Vsebina: Pouk: Viteštvo. Iz Ormoža v Jeruzalem leta 1527. Konec. — Zabava: Razpotje. Nedin Sterad. Kratkočasnice. Plesišče bojišče. Starogorski. Materina beseda sinu. — Razgled po svetu. — Orli: Mariborski Orli. — Dekliški vrtec: Dobra gospodinja. Občilo nedolžnosti. — Društveni glasnik: St. Ilj v Slov. goricah. Grabe pri Središču. Slovensko katoliško izobraževalno društvo „Kres“ v Gradcu. St. Jurij ob Taboru. Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Kamnica. Podsreda. Marenberg. Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah. — Govorniške vaje: Naš sovražnik. — Drobnotice. — „Naš Dom“ izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K, na pol leta 1 K, na četrt leta 50 h. — Uredništvo in upravnništvo je v Cirilovi tiskarni, Koroška cesta 5, Maribor.

Razgled po svetu.

Poljaki v Ameriki. V Združenih državah severnoameriških je naseljenih okroglo tri in pol milijona Poljakov. V Chikagu samem je bilo leta 1910 94.000 poljskih otrok, iz česar se lahko sklepa, da je v Chikagu naseljenih najmanj 400.000 Poljakov. Večino Poljakov tvorijo delavski sloji, docim je inteligentov med njimi jako malo — komaj 9.9%. Dasi so Poljaki

izmed vseh Slovanov številno najmočnejši v Ameriki in bi se iz tega dalo sklepati, da imajo v sebi vsled tega največjo odporno moč, vendar se Poljaki izmed slovanskih narodov najlože asimilirajo Angležem. Temu nasproti pa se Poljaki prav junaško drže v Južni Ameriki, zlasti v državi Parana v Braziliji, kjer tvorijo 28% prebivalstva. Da se tu ne asimilirajo, je menda vzrok ta, da stoje kulturno višje kakor domače prebivalstvo.

Napredna občina. Občina Petrovoselo v Bački na Hrvaškem je po svojem občinskem odboru soglasno sklenila, da v svojem območju zatre vse šnopsarije, krčme pa zniža na samo deset. Ob enem se je občinski odbor obrnil do vseh merodajnih oblasti s prošnjo, da naj ne dovolijo nikomur več točenja žganja in se ne izda nobena nova krčmarska koncesija v občini.

Sežiganje vdov v Indiji. V časniku „Fenix“ je izšel opis iz peresa nekega italijanskega potnika o sežigu neke vdove v Indiji. Ta najnovejši slučaj se je zgodil v Severni Indiji, v pokrajini Baharu. Tam je umrl neki braman in njegovo truplo je bilo treba sežgati na veliki gromadi drv, ki je bila nameščena ob obali reke. Vsa okolica se je bila zbrala, da prisostvuje tej ceremoniji. Ko so položili truplo vrh gromade, je prišla pred gromado vdova pokojnikova. Prej se je bila okopala in nato oblekla v najlepše oblačilo, okrasila se s svetjem, kakor na dan poroke. Potem, ko se je poslovila od prijateljic, se je povzpela na gromado, sedla poleg trupla svojega moža in zapovedala svojim štirim sinom, da zažgejo gromado, kiso to tudi takoj storili. Ko je došel plamen od vdove, se je stresla, obrnila obraz proti solncu, ki je ravno zahajalo. Tedaj je silno začela svirati glasba in ni prenehala, dokler nista truplo in vdova zgoreli. Ker je angleška vlada strogo prepovedala tak način svojevoljnega umiranja, je takoj drugi dan prišla policija in odvedla štiri bramane in tri Indijce drugega veropovedanja, ki jih je sodišče obsodilo na težak zapor od devet mesecev do pet let, ker so oni nagovorili ubogo vdovo, da se je dala sežgati s truplom svojega moža.

Nesreča na morju. V beneški luki sta dne 12. januarja trčila vkup Lloydov parnik „Leopolis“ z italijansko vojno ladjo „Tripoli“. Poškodovana je bila edino le italijanska vojna ladja.

Star hrvatski kraljevi dvorec je razkril v Ninu (v Dalmaciji) zgodovinar dr. Jelič, ki je o tem svojem razkritju predaval v društvu „Bihac“ v Splitu. Poslopje je dolgo 52.20 metrov in široko 43 metrov. Zidovi so do višine 1—2 metra dobro ohranjeni, stoji na rimskih grobovih in je bilo to poslopje zgrajeno vsekako pred letom 800, bržkone povodom priseljenja Hrvatov v Dalmacijo. Hrvatski zgodovinarji menijo, da so hrvatski knezi in kralji rezidirali v Ninu. Za to govori tudi neka listina, izdana po kralju Petru Krešimiru, kjer je rečeno, da je bila spisana „v prestolni dvorani v Ninu“ (in coenaculo nostro nonensi). S tem razkritjem se pojasni doslej nepoznano razdobje v zgodovini Hrvatske.

Z dinamitom potopljen ladja. Na Reki je bila grška ladja napolnjena s premogom, ki je imela odpluti v Jakin na Laško. Nosila je baje 47 vagonov premoga. Te dni je imela ladja odpluti. Opazili so pa, da se kadi iz globočine ladje ter konstatirali, da se je moral premog vneti. Pristaniška oblast je takoj poslala svoje parobrode s pripravami, da pogase ta ogenj. Več ur so brizgali vodo v ladjo, in zdelo se je, da se iz ladje več ne kadi. Iz previdnosti pa je pristaniška oblast zaukazala, da mora ladja ostati še nekaj dni v pristanišču. V soboto dne 14. t. m. je na ladji zopet buknil ogenj na dan in sicer s tako silo, da se je videlo, da bo težko obložena ladja izgubljena. Moštvo s kapitanom je takoj zapustilo nesrečno ladjo in rešili so, kar se je rešiti dalo. Potem je pristaniška oblast dala povelje torpedovki „Sancilet“, da potopi gorečo ladjo. Ob 12. uri ponoči je jela torpedovka streljati na ladjo. Oddala je 30 strellov. Ker pa so bile krogle malega kalibra, je niso mogle tako poškodovati, da bi voda vdrila vanjo. Zato so položili na gorečo ladjo kos dinamita, ki je eksplodiral ob 2. uri ponoči. Učinek je bil grozen. Med silnim pokanjem in prasketanjem se je jela ladja pogrezati v morsko globino. Kakor bi se na malem otoku otvorilo žrelo vulkana se je zdelo, ko se je goreča ladja potapljala. V desetih minutah je ladja izginila z morskega površja.

Demonstracija vinorejcev. V mestecu Damery na Frankskem so uprizorili vinorejci iz cele okolice veliko demonstracijo proti velikim mestnim vinotržcem. Ulomili so v klet nekega vinskega trgovca, o katerem so bili prepričani, da ponareja vino, in so uničili 70.000 steklenic šampanjca. Prekucnili so vse sode v kleti in jim razbili dna, da je vino teklo po kleti. Še-le oblast je z vojaštvom naredila red. Vzrok demonstracije so slabe vinske cene, ki jih diktirajo vinski trgovci.

Vpliv godbe na kače. Dolgo časa se je mislilo, da nimajo kače smisla za godbo. Indijski čarodejnik se kaj radi kažejo s svojimi kačami in spremljajo produciranje z godbo. In res izgleda, kakor da bi imela godba na kače privlačno silo. Kača, ki leži leno v perju ali volni zvita, se predrami in zleze počasi, zravnana pokoncu, na podij. Dr. Branard v Londonu pa je opazil, da reagirajo kače ravno tako na vsak drug glas, na rožljanje verig itd. Samo za visoke glase imajo več čuta in se razburijo bolj, kakor ob ropanju bobna ali pa ob nizkih glasovih flavte, ki jih sploh ne razburjajo.

Proda se

lepa nova hiša z 2 sobama in kuhinjo, 10 let davka prosta, četrt ure od Celja. Zraven je drvarnica in 500 kvadratmetrov vrta. Zadnja cena 7000 kron, izplača se 4000 kron, 3000 kron pa je vknjiženih. Oglas pri M. Črepinšek, Spodnja Hudinja, 65. 6-1.

XXXXXXXXXXXX

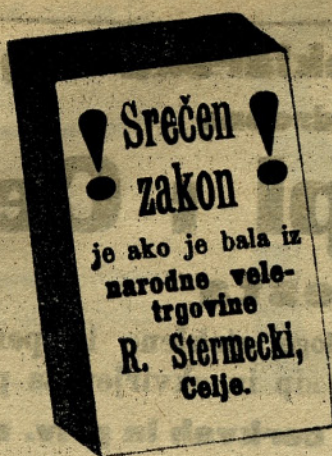
Služba**knjigovodje**

pri kaki hranilnici ali drugi zadrugi išče izveščana moč večletno prakso. Ponudbo na upravištvu Straže. 2-1

XXXXXXXXXXXX

Olje

za razne stroje oddaja tiskarna sv. Cirila v Mariboru 100 kg po 25 K.

**Velika zaloga**

dobro snazhenega posteljnega perja po vsaki ceni priporoča trdka **Jožef Ulaga, Maribor** Tegethof. cesta 21.

Naročite Stražo!**Vage**

za wagone, voze (mostne), centimalne, škalo, decimalne, za živino, tablicove in vsake druge vrste za gospodarske in obrtniške namene izdeluje ter priporoča po nizkih cenah

Jos. Kaláb,
tovarna za vage,
Brno, Zidenice Moravsko.
80 slovenska obrt.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Glavni zastopnik za Štajersko : Gospod Fran Pograjc, Maribor, Fabriksgasse 21, blizu Nar. Doma.

155

sprejema:

1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi;
2. zavarovanja zvonov proti poškodbam.

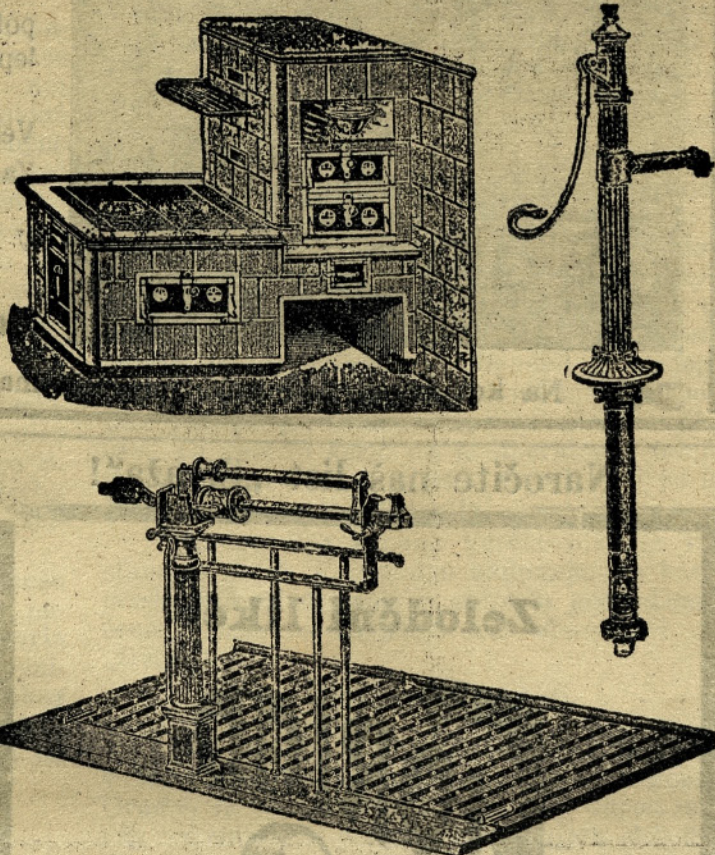
Pojasnila daje in sprejema ponudbe glavni zastopnik zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

■ Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

■ V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavlja spoštovane osebe za ta zaupni posel.

■ Postavno vloženi ustanovni sklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!

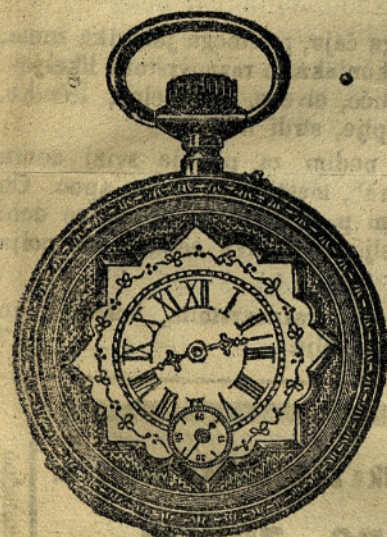


Stavbeni in umetni ključavničar, oblast. koncesionirani vodovodni instalater

Ivan Rebek, Celje

Poljska ulica št. 14.

Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobove itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zasebnike, gostilne ali zavode. Prevzamem napeljavo vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidratičnimi vidri. Izdelujem vsake vrste tehtnice, tudi premostne (Brückenwagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popravilo. Napeljujem strelovode ter prevzamem sploh vsa v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno in solidno, vse po zmernih cenah.



Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor

Tegethofova cesta 39

perd kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur i. t. d. po najnižji ceni.

Gramofone

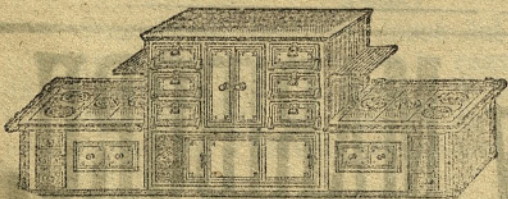
s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.

Priznana najboljša igla za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS

Wels, Gornje Avstrijsko.



Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa, emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele, restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s separatorom, s plinom in peči za plin, trpežne irske peči. Dobe se v vsaki trgovini, kjer ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj originalni Koosens-štedilniki in manj vredni izdelki na se vrčajo. Ceniki zastoj.

Umetni zavod za slikanje na steklo

Maks Tušek : Ljubljana

Sv. Petra nasip št. 7

se priporoča pred. duhovščini in cerkvenim predstojnikom za izdelovanje slikanih cerkvenih oken, in vse v to stroko spadajoča dela po najnižji ceni.

Načrte in proračune na razpolago.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 % brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5 % do 5 1/2 % brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Oskrebuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

Zenini, neveste, svate**Janko Artmanu**

v St. Jur ob juž. žel.

po svat vsko obleko

in druge na novo nabavljene svatovske potreščine.

Oddati je dne 1. marca t. l. služba

hišnika

v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. S to službo je obenem združena služba pomožnega delavca v tiskarni. Prošnjiki morajo biti krepki in zdravi, ter pošteni, neomadeževanega vedenja. Prednost imajo oženjeni možje brez otrok. Prošnje je vložiti do 29. januarja na naslov: Katoliško tiskovno društvo v Mariboru. Plačilni in drugi pogoji po dogovoru.

Veletrgo vina špecerijskega blaga in deželnih pridelkov**Anton Kolenc: Celje**

Narodni dom in Graška cesta 22 v lastnih hišah.

Naznanje, da kupuje vsakovrstne deželne pridelke vsako množico po najvišjih dnevnih cenah, osobito suhe gobe, laneno seme, fižol, kamno, vsakovrstno žito, konoplje itd. ter sadje svoje in suho.

Priporočam se gospodom kolegom trgovcem za nakup vedno svežega špecerijskega blaga in deželnih pridelkov, ter jamčim za posteno in dobro postrežbo po najnižjih dnevnih cenah. — Gospodom duhovnikom priporočam vsakovrstne sveče, kadilo in olje za cerkve.

Slavnemu občinstvu zagotavljam terno in solidno postrežbo z vedno svežim blagom in najnižjih cenah. Nudim premog na cele voze, debel K 2 1/2, droben po K 1 1/2 100 kg na dom postavljen v Celju, dragam, po dogovoru.

Pismena naročila se z obratno pošto izvršev.

Prediva vsako množico se kupi kakor radi solnave vroče.

Em. Kupec v Žalcu kupi

hmelj

blago rudeče ali rumene barve po ceni
K 120.— do K 140.—, srednje kakorvosti
K 150.— do K 155.—, zelenkaste barve
K 160.— do K 170.— debel ali malo šekast (šarčen) met. rski cent. 3—1

NASIM GOSPODINJAM

priporočujemo priznani najboljši pridelatek za kavo
„ZAGREBSKI pravi FRANCK“ s kavnim
mličinom, kot izvrstni domači izdelek. 52

Dr. Alojz Šlechta,

poprej sekundarij na deželni bolnišnici v Ljubljani,
je imenovan za

distriktnega zdravnika v Sevnici.

Nastopi to službo dne 1. februarja t. l. in bo ordiniral vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne v hiši št. 15 v Sevnici.

Slovenska trgovina

J. N. Šoštaric, Maribor

samo Glavni trg št. 9

priporoča p. n. občinstvu svojo veliko
zalogo svakovrstnega najnovejšega in
najmodnejšega blaga iz samo prvih in
najboljših tovarn.

z modnim in manufakturnim blagom
ter krojaškimi potrebščinami - - -

Postrežba točna in stroga solidna. :: ::

Slov. brivnica v Mariboru!

Slavnemu občinstvu v Mariboru in
okolici priporočam svojo brivnico,
ki se lahaja v

Tegetthofovi ulici št. 22

v hiši g. dr. Kaca. Postrežba strogo
solidna! — Za obilen obisk prosim

Juro Gredlič, brivec.

Svoji k svojim!

Edina štaj. narodna steklarska trgovina
na debelo in na drobno

Franc Strupi : Celje**Graška cesta**

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste
posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

***** Najsolidnejša in točna postrežba. *****

**Hotel Trabesinger v Celovcu :****Velikovaška cesta št. 5**

se priporoča

potnikom, ki prinočujejo v Celovcu. — Tukaj najdejo
lepe, snažne in po zimi zakurjene sobe po 1 K do
5 K, okusne jedi, dobro pijačo po ceni.

Veliko dvorišče za vozove in tri hleve za konje. —

Za zabavo služi kegljišče, po zimi zakurjeno. — Po

leti sedi na senčnatem vrtu.

V tem hotelu najdete vsak dan prijetno slovensko

družbo, posebno v sredah zvečer. 188

Velike dvorane za shode in veselice.

Lastnik: **Ivan Millonig.**

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Naročite naš list „Straža“!

Zelodčni likér

je najboljšo krepčilo želodca!

Želodčni likér „FLORIAN“ ne slabi in ne
omami kakor razne opojne pijače, ampak
daje moč in veselje do dela!

Ljudska kakovost liter K 2-40.

Kabinetna kakovost „ „ 4-80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Trgovina špecerijskega blaga
Milan Hočevar Celje

Zaloga pražene kave „Au Mikado“.

Priporoča za tekoči čas pod zagotovitvijo točne
in solidne postrežbe:

ruskega in kitajskega čaja, pristnega jamajka rumu,
slivovke, brinjevca, konjaka in raznovrstnih likerjev.
Sveže rozine, grozdice, civebe, mandelne, lešnike,
orehe, bosanske češplje, strdi itd.

Živinorejcem nudim za pitje svinj dobro
znanega „Lucculus“, mastina in klajno apno. Ob
času setve opozarjam p. t. kmetovalce, da se dobi
v moji zalogi zanesljiva, kaljiva semena za polja
in vrtove. :: :: :: :: :: :: :: :: :: ::

Tudi priporočam raznovrstnih, voščenih in
drugih sveč, kadilo in olje. 177

Edina špecijalna tvrdka za katoliška društva.

Društvene znake

v vseh izpeljavah in raznih cenah, kakor tudi častne
znake, žblje za zastave in podohe svetnikov v
emailu. — Broše, obeske in častna darila izdeluje
in pošilja v zmernih cenah graver

Stanislav Mrkwicka Dunaj VII.

Zieglgasse 67.

Vzorci slav. društvom brezplačno!

Vzorci slav. društvom brezplačno!

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo)**Hranilne vloge**

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vaden po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4%.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti se
pošlje hranilne polonice na razpolago (šek konto
97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti papirni
varnosti po 4%, na vknjižbo spleh po 5%, na
vknjižbo in poročilo po 5%, in na osebni
kredit po 6%. Nadalje izposojajo na zastavo vre-
dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
vedih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kroc. — Protaje za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stroška plača le kolata.

Uradne ure

se vsake sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsake soboto od 8 do 12 dopoldne, izven
praznikov. — V uradnih urah se sprejemajo in iz-
plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in protaje sprejemajo vsak delavnik od 9.—12.
dopoldne in od 2.—5. dopoldne.